

**Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van
Noord-Brabant op vrijdag 11 december 2009**

VASTGESTELD

Inhoudsopgave	blz.	nummer
Lijst van de leden van Provinciale Staten	5	
Agenda	7	
Presentielijst	9	
Opening van de vergadering	9	
Spreker:		
Voorzitter	9	
Notulen van de vergadering van 25 september 2009	9	72/09
Notulen van de vergadering van 1 oktober 2009	9	73/09
Ingekomen stukken	10	74/09
Benoeming nieuw lid van Gedeputeerde Staten	10	
Sprekers:		
Voorzitter	10,11	
Griffier	11	
Mw. Geeraedts	10	
Heijmans	10	
Van Heugten	10,11	
Thuis	10	
Voorstellen	11	
Sprekers:		
Voorzitter	11,12,13	
Mw. Geeraedts	13	
Heijmans	13	
Martens	13	
Van der Staak	13	
Thuis	13	
Zeegers	11	
Van Zeeland	12	
Mw. Verstappen	12,13	
Indienen motie vreemd aan de orde van de dag M1	11	
Indienen motie vreemd aan de orde van de dag M2	12	
Indienen motie M3 (mw. Verstappen e.a.)	12	
Indienen motie M4 (mw. Verstappen e.a.)	13	
Technische wijziging Legesverordening provincie Noord-Brabant	14	75/09

Overdracht muskus- en beverrattenbestrijding**14****66/09**

Sprekers:

Voorzitter	14,15,17,20,22,23,24
Griffier	24
Arkes	16,17,21,23,24
Dörr	14,22,24
Essed	20
Mw. Geeraedts	14,15,22,23,24
Heijmans	23,24
Hoes	20,21,23,24
Mw. Lestrade-Brouwer	19,22,23,24
Martens	17,23,24
Punt	20,23,24
Van der Staak	15,17,21,24
Mw. Verstappen	17,18,19,22,23,24
Vreugdenhil	18,23,24
M3 (mw. Verstappen e.a.; ingetrokken)	12,23
M4 (mw. Verstappen e.a.; ingetrokken)	13,23
Motie M5 (Van der Staak e.a.; gewijzigd in M5A)	15,22
Motie M5A (Van der Staak e.a.; verworpen)	22,25

Visie 2020 met actieprogramma "Fiets in de Versnelling"**26****68/09**

Sprekers:

Voorzitter	26,28,29,31
Erciyas	26,31
Mw. Gounou	27,31
Mw. Lestrade-Brouwer	29,31
Martens	28,30,31
Mw. Van Nieuwenhuizen	29,30
Punt	29,31
Van de Ven	26,31
Vreugdenhil	28,31
Mw. Verstappen	29,31
Mw. Zwijnenburg-van der Vliet	26,31

Bouwstop en milieubeperkingen voor geitenhouderijen**25,31****10/10**

Sprekers:

Voorzitter	25,31,32,33,35,36,37,38,39,40,41,42,44,45, 46,47
Arkes	39,45,46
Van der Doelen	31,32,33,34,45,46
Mw. Geeraedts	37, 38,43
Heijmans	36,37,38,46
Hoes	25,31,36,42,43,44
Mw. Lestrade-Brouwer	33,42,45,46
Martens	39,45,46
Punt	42,45,46

Mw. Slegers	32,33,34,35,36,38,43,45,46
Thuis	36,37
Verhoeven	39,45,46
Mw. Verstappen	32,33,34,35,40,41,44,45,46
Vreugdenhil	37,40,45,46
Motie 6 (mw. Verstappen; aangenomen)	41,46
Motie 7 (mw. Verstappen; verworpen)	41,46
Motie 8 (mw. Verstappen; aangehouden)	42,47

Vragenuurtje

47

Sprekers:

Voorzitter	47
Mw. Andreas-de Jong	47
Mw. Van Haaften-Harkema	47

Behandeling moties vreemd aan de orde van de dag

47

Sprekers:

Voorzitter	47,48,51,54
Arkes	51,53
Mw. Geeraedts	51
Mw. Van Haaften-Harkema	51,52,53
Ten Harmsen van der Beek	53
Hoes	49
Mw. Lamers	53
Mw. Lestrade-Brouwer	48,51,54
Martens	51
Punt	51,54
Van Schoonhoven	54
Thuis	51
Mw. Verstappen	51,54
Vreugdenhil	48,51,54
Zeegers	47,49,51
Van Zeeland	48,51,52,53
M1 (mw. Slegers; verworpen)	12,51
M2 (Van Zeeland e.a.; verworpen)	13,54

Afscheid lid Provinciale Staten

54

Sprekers:

Voorzitter	54,55
Boel	55

Sluiting van de vergadering

55

Spreker:

Voorzitter	56
Thuis	55

LIJST VAN DE LEDEN VAN PROVINCIALE STATEN

VAN NOORD-BRABANT

prof. dr. W.B.H.Ĵ. van de Donk, Commissaris van de Koningin

Aarts-van de Loo, mw.ing. J.P.H.	CDA	St.Oedenrode
Andreas-de Jong, mw. H.F.C.	SP	Bergen op Zoom
Arkes, J.G.	PvdA	Rosmalen
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Boel, P.D.A.	PvdA	Eindhoven
Boxtel, mw. M.W.A. van	SP	Sint Oedenrode
Breda, mw. R.E.M. van	PvdA	Tilburg
Burgt, C.H.M. van der	VVD	Helmond
Coonen, drs. G.P.J.H.M.	CDA	's-Hertogenbosch
Doelen, W.M. van der	CDA	Maren-Kessel
Dörr, J.E.J.	CDA	Waalwijk
Erciyas, M.	SP	Oss
Geeraedts, mw. mr. M.B.Ph.	VVD	Rosmalen
Göring, R.A.H.M.	CDA	Lieshout
Gounou, mw. E.	PvdA	Oss
Harmsen van der Beek, M. ten	VVD	Roosendaal
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoogeveen, drs. J.H.	VVD	Eersel
Hosseini-Ghreani, mw. Z.	SP	Boxmeer
Kamphorst, mw. M.T.	SP	Eindhoven
Kerkhof-Mos, mw. C.C.	CDA	Roosendaal
Kielenstijn, drs. H.J.	VVD	Eindhoven
Lamers, mw. drs. A.J.H.W.	CDA	Prinsenbeek
Lavrijssen, mw. A.A.P.M.	CDA	Hapert
Lestrade-Brouwer, mw. M.C.	D66	Boxtel
Lopik, ing. A.T. van	VVD	Heesch
Martens, J.A.M.	GroenLinks	Biezenmortel
Moonen-Gerrits, mw. J.M.C.W.	CDA	Uden
Mulders, A.A.W.G.	CDA	Moergestel
Oord, ir. H.C.A.M. van den	CDA	Oirschot
Prins-Afman, mw. drs. M.W.	VVD	Sint Oedenrode
Punt, C. (<i>tijdelijk</i>)	Brabantse Partij	Klundert
Schoonhoven, E.F.H. van	GroenLinks	Ravenstein
Schouten, N.	SP	Oss
Slegers, mw. drs. V.T.C.	SP	Tilburg
Smolders, A.P.H.	CDA	Bergeijk

Staak, W.R. van der	SP	Boskant
Stalknecht, J.W.	PvdA	Bergen op Zoom
Thuis, drs. W.T.	CDA	Eindhoven
Tsoutsanis-van der Koogh, mw. mr. M.E.	VVD	Breda
Ven, mr. C.P.J.M. van de (<i>tijdelijk</i>)	CDA	Moergestel
Verhoeven, J.A.	VVD	Bergeijk
Verrijt, P.A.	PvdA	's-Hertogenbosch
Verschuuren, mw. mr. I.R.G.W.	CDA	Gemert
Verstappen, mw. dr. B.E.J.M.	PvdD	Hilvarenbeek
Voeten, drs. M.M.A.J.	VVD	Made
Vreugdenhil, ing. H.J.	CU-SGP	Nieuwendijk
Vught, A.C.J.M. van	CDA	Rijkevoort
Vugt, drs. R.J. van	CDA	Woudrichem
Wagemakers, R.J.J.M.	PvdA	Tilburg
Wijnands, mw. drs. A.M.	PvdA	Helmond
Wolters, H.	CDA	Uden
Zeegers, S.J.	SP	Uden
Zeeland, R.J.C. van	SP	's-Hertogenbosch
Zwijnenburg-van der Vliet, mw. J.	VVD	Woudrichem

Mw. drs. E.M.W.J. Wöltgens, griffier

VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

OP VRIJDAG 11 DECEMBER 2009

Agenda

- I Opening van de vergadering/vaststellen agenda
- II Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van 25 september en 1 oktober 2009
- III Ingekomen stukken
- IV Benoeming lid Gedeputeerde Staten
- V Voorstellen

Voorstellen op het gebied van bestuur en middelen

De nummers:

66/09 *Overdracht muskus- en beverrattenbestrijding*

75/09 *Technische wijziging van de Legesverordening Provincie Noord-Brabant 2002*

Voorstel op het gebied van economie, mobiliteit en grotestedenbeleid

Nummer:

68/09 *Visie 2020 met actieprogramma "Fiets in de Versnelling"*

- VI Q-koorts
- VII Afscheid lid Provinciale Staten
- VIII Vragenuurtje
- IX Sluiting

VERGADERING VAN

PROVINCIALE STATEN VAN NOORD-BRABANT

OP VRIJDAG 11 DECEMBER 2009

Voorzitter: prof. dr. W.B.H.J. van de Donk

Griffier: mw. drs. E.M.W.J. Wöltgens

Volgens de presentielijst zijn 51 leden aanwezig, te weten:

mw. Gounou, Wagemakers, mw. Hosseini-Ghreani, Schouten, Arkes, Punt, mw. Kamphorst, mw. Zwijnenburg-van der Vliet, Ten Harmsen van der Beek, mw. Lestrade-Brouwer, drs. Thuis, mw. Van Boxtel, Van Zeeland, ing. Van Lopik, mw. drs. Prins-Afman, Stalknecht, Boel, Dörr, Van de Ven, mw. Lavrijssen, Mulders, Göring, drs. Van Vugt, mw. Wijnands, mw. dr. Verstappen, Wolters, Van Schoonhoven, Heijmans, mw. Kerkhof-Mos, mw. drs. Lamers, Van Vught, mw. Moonen-Gerrits, Verhoeven, Van der Staak, mw. drs. Slegers, Martens, mw. mr. Geeraedts, Smolders, Zeegers, Erciyas, Van der Doelen, Van der Burgt, mw. mr. Tsoutsanis-van der Koogh, ing. Vreugdenhil, mw. mr. Verschuuren, Verrijt, mw. ing. Aarts-van de Loo, mw. Arts, mw. Andreas-de Jong, drs. Kielenstijn en drs. Hoogeveen.

Afwezig zijn 4 leden: mw. Van Breda, drs. Coonen, ir. Van den Oord en drs. Voeten.

De voorzitter opent om 9.30 uur de vergadering en verzoekt allen te gaan staan.

De *voorzitter*: Ik heet allen die er wel zijn bijzonder hartelijk welkom bij deze laatste vergadering van dit jaar 2009. Ik heet uiteraard onze vaste gasten op de publieke tribune bijzonder hartelijk welkom, maar ook de gasten die zich via de website voor vandaag hebben opgegeven en de gasten die naar ik heb begrepen op uitnodiging van Marusjka Lestrade vandaag de publieke tribune bevolken: de lijsttrekkers van D66 voor de komende gemeenteraadsverkiezingen. Het zijn er al heel veel en dat laten de peilingen ook zien. Van harte welkom!

Verder vraag ik uw aandacht voor het feit dat een van de leden van het college van Gedeputeerde Staten vandaag jarig is. Thoon, van harte gefeliciteerd met je verjaardag.

Dames en heren, omdat Thoon natuurlijk

vanmiddag thuis zijn verjaardag wil vieren, wij de kerstlunch hebben en er onverwacht toch een aantal zaken bij de agenda gekomen is, is dat op zichzelf een reden om te proberen vandaag strak en kort te vergaderen.

Nummer 72/09

Notulen van de vergadering van 25 september 2009

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

Nummer 73/09

Notulen van de vergadering van 1 oktober 2009

De notulen worden ongewijzigd vastgesteld.

Nummer 74/09

Ingekomen stukken

Er wordt besloten conform het voorstel van de griffier.

Benoeming nieuw lid van Gedeputeerde Staten

De *voorzitter*: Dames en heren, ik heb begrepen dat de fractievoorzitter van het CDA een kandidaat wil voordragen. Ik wil de heer Thuis daartoe graag de gelegenheid geven.

De heer *Thuis* (CDA): Voorzitter! Als opvolger van de heer Rüpp willen wij graag de heer Ruud van Heugten voordragen als lid van Gedeputeerde Staten.

De *voorzitter*: Zijn er fracties die nog met een andere kandidaat willen komen?

De heer *Heijmans* (SP): Ik wil even schorsing vragen, voorzitter.

De *voorzitter*: Die heeft u nu gehad. Dank u wel. Kunnen de Staten instemmen met deze voordracht en wordt er eventueel stemming gevraagd?

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Wij zouden het op prijs stellen als de heer Van Heugten zich voordat wij onze instemming gaan betuigen, even aan ons voorstelt. Ik heb ook begrepen dat de heer Van Heugten zich in het Brabants Dagblad heel positief heeft uitgelaten over zijn mogelijke benoeming. Hij spreekt zelfs over een droombaan. Ik zou hem daarover graag horen voordat wij een besluit nemen.

De *voorzitter*: Ik ben altijd in voor verrassingen. De heer Van Heugten is aanwezig. Ik wil hem vragen of hij bereid is zich nader aan u voor te stellen. Het kathedertentoonstelling leent zich daarvoor uitstekend.

De heer *Van Heugten*: Voorzitter! Ik dank mevrouw Geeraedts dat zij mij in de gelegenheid stelt om uw Staten kort iets over mijzelf te vertellen. Ik ben 48 jaar. Ik ben geboren in Helmond en in Deurne opgegroeid. Na het vwo heb ik logistiek management gestudeerd aan de vervoersacademie in Venlo. Ik ben 17 jaar actief geweest als logistiek manager, deels in Brabant bij een groot elektronicaconcern in Eindhoven en nog bij een aantal andere bedrijven. Ik ben ook actief geweest in de afvalwereld. Daarna ben ik via het wijkraadswerk in Helmond in de gemeenteraad terechtgekomen. Toen ben ik wethouder geworden op het dossier ruimtelijke ontwikkeling, volkshuisvesting en grondbedrijf. Na een wethouderschap van bijna vijf jaar ben ik kandidaat geworden voor de Tweede Kamer en gekozen. Ik heb daar de afgelopen drie jaar namens de CDA-fractie het woord gevoerd op het gebied van ruimtelijke ordening, goederenvervoer en een aantal andere zaken.

Ik ben zeer vereerd met de vraag vanuit de CDA-fractie om mij kandidaat te stellen voor deze post. Er is het afgelopen jaar veel gebeurd op het gebied van wetgeving met betrekking tot de ruimtelijke ordening. Er is een nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening met daarin een bijzondere positie voor de provincies. In het licht van de discussie over de positie van het middenbestuur en de rol van de provincie op het ruimtelijke vlak, biedt dit veel uitdagingen. Daarnaast ligt in het onderdeel land- en tuinbouw een belangrijke opgave om de duurzaamheid van de landbouw goed te borgen voor de toekomst. Ten slotte het huisvestingsdossier. Het gaat niet alleen om korte termijn maatregelen om in deze crisisperiode de bouwactiviteit aan de gang te houden en de dip in de productie van woningen op te vangen, maar er moet ook voor de lange termijn gekeken worden wat de behoefte is in Brabant, waar nog groei zit, waar eventueel krimp optreedt. Daarop moet het provinciale volkshuisvestingsbeleid geënt worden.

Ik zie in deze post zeer veel uitdagingen. Ik treed een beetje in de voetsporen van mijn vader die zich in het verleden vanuit een transportbedrijf ook politiek actief heeft beziggehouden. Hij is 16 jaar wethouder geweest in Deurne. Het is een van

mijn ambities om actief te zijn op het politieke en bestuurlijke vlak en mijn ervaringen daarmee te combineren.

De voorzitter: Ik vraag de Staten of zij met de voordracht kunnen instemmen, of vraagt een van uw leden stemming. Als dat niet het geval is, vraag ik de heer Van Heugten naar voren te komen.

Ik heet ook de familie van de heer Van Heugten van harte welkom: zijn moeder, zijn broer en zijn vrienden. Fijn dat u erbij wilt zijn op dit belangrijke moment.

Ik wil u vragen, mijnheer Van Heugten, of u de benoeming per direct wenst te aanvaarden.

De heer Van Heugten: Ja, voorzitter.

De voorzitter: Ik vraag mevrouw de griffier om de tekst van de eed voor te lezen.

In handen van de voorzitter legt de heer Van Heugten de in artikel 11 van de Provinciewet voorgeschreven eed en belofte af.

De griffier: Ik zweer dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen.

De heer Van Heugten: Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

De voorzitter: Als eerste mag ik u van harte feliciteren.

Ik mag u meteen vragen om achter de colleteafel plaats te nemen en de Staten uitnodigen om straks tijdens de koffiepauze de heer Van Heugten van harte te feliciteren.

In afwijking van wat werd voorgelezen, is Ruud van Heugten niet geïnstalleerd als lid van uw Provinciale Staten maar als lid van Gedeputeerde Staten. Waarvan akte. U ziet dat ook aan de plek die hij heeft ingenomen. Ik denk dat het nu juridisch correct is vastgelegd. Soms zijn tekstverwerkers handig en soms leiden zij tot dit soort kleine dingen.

Ruud, van harte welkom achter deze tafel van het college van Gedeputeerde Staten. Wij stellen ons veel voor van onze samenwerking. Wij zien ernaar uit.

Voorstellen

De voorzitter: Ik stel voor om eerst even naar de agenda van vandaag te kijken. Ik heb begrepen dat een aantal leden daarover het woord wenst te voeren.

De heer Zeegers (SP): Voorzitter! Wij willen een motie vreemd aan de orde van de dag indienen.

De voorzitter: Door het lid Zeegers wordt de volgende motie voorgesteld:

"De Staten van Noord-Brabant, bijeen op 11 december 2009;

gelet op de rapportage van de Rekenkamer over het grondbeleid en het dossier 'Deal Heijmans';

gehoord het commissiebesluit van 10 december 2009;

overwegende dat:

- *de provincie een actief grondbeleid wil voeren, nadrukkelijk gekoppeld aan haar doelen op ruimtelijk, landschappelijk, infrastructureel en ecologisch terrein;*
- *de Staten maximaal gebruik willen kunnen maken van hun kaderstellende en controlerende taken;*
- *er bij de deal met Heijmans door GS gehandeld is op verzoek van Heijmans t.b.v. een betere economische positie van dat bedrijf en er dus sprake is van reactief grondbeleid in plaats van actief;*
- *hulp aan een onderneming die zelf actief is op de grondmarkt politiek-bestuurlijk gevoelig is, zeker als zo'n onderneming daar zelf naar vraagt, en er dus vooraf informatie naar de commissie RM had moeten komen;*
- *GS zich niet hebben gehouden aan de afspraken zoals die*

in commissie RM op 6 maart jongstleden gemaakt zijn inzake taxaties; overleg met gemeenten en informatie vooraf aan de commissie RM;

- *daarmee de Staten niet in staat geweest zijn hun controlerende rol naar behoren uit te oefenen; er gerede twijfel bestaat over (een deel van) de aankopen vanwege de onzekerheid of op de gekochte gronden binnen redelijke tijd een andere bestemming kan of zal komen en dat alleen al daarom informatie vooraf aan de commissie RM op haar plaats was geweest;*
- *het niet informeren van de commissie RM terwijl de onderhandelingen over deze deal gaande waren rond 6 maart, getuigt van óf politieke naïviteit, óf bestuurlijke arrogantie óf een gebrek aan vertrouwen in de commissie RM of een combinatie van deze drie zaken;*

van oordeel dat GS niet aan hun actieve informatieplicht hebben voldaan waardoor PS niet konden toekomen aan hun controlerende taak;

besluiten:

- 1. hun afkeuring uit te spreken over de handelwijze van GS inzake de deal met Heijmans;*
- 2. GS op te dragen PS altijd vooraf te informeren als grote ondernemingen om hulp voor het bedrijf vragen door middel van privaatrechtelijke transacties en/of financiële steun en/of leningen,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: De motie maakt deel uit van de beraadslaging en krijgt nr. M1. Het is gebruikelijk om haar aan het eind van de vergadering in behandeling te nemen.

De heer Van Zeeland (SP): Voorzitter! Ik wil ook graag een motie vreemd aan de orde van de dag indienen.

De voorzitter: Door de leden Van Zeeland, Van Schoonhoven, mw. Verstappen en mw. Lestrade-Brouwer wordt de volgende motie voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 11 december 2009;

overwegende:

- *dat Gedeputeerde Staten bij brief van 4 november 2008 aan het college van Burgemeester en Wethouders van 's-Hertogenbosch hebben toegezegd om in het kader van het plan Museumkwartier geen bomen te kappen in de*

museumtuin voordat de bouwvergunningen onherroepelijk zijn;

- *in dit kader onder onherroepelijk dient te worden verstaan dat de bouwvergunning door de Rechtbank Den Bosch niet wordt geschorst;*

dragen Gedeputeerde Staten op:

- *het archeologisch onderzoek ten behoeve van de ontwikkeling van het Museumcluster te starten aan de Beurdestraat en geen bomen te kappen of rooien in de museumtuin van het Noordbrabants Museum totdat vaststaat dat de bouwvergunning door de Rechtbank Den Bosch niet wordt geschorst,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M2. Zij zal aan het einde van de vergadering behandeld worden.

Mevrouw Verstappen (PvdD): Voorzitter! Wij willen twee moties vreemd aan de orde van de dag indienen. Ik kan mij voorstellen dat die gevoegd worden bij het agendapunt overdracht muskus- en beverrattenbestrijding. Strikt genomen gaan zij over een iets ander onderwerp.

De voorzitter: Dan zijn het moties vreemd aan de orde van de dag.

Door de leden mw. Verstappen en Martens worden de volgende moties voorgesteld:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 11 december 2009;

constaterende dat:

- *bestrijding van bever- en muskusratten Brabant jaarlijks vele miljoenen kost;*
- *onderzoek uitwijst dat de huidige bestrijdingsmethoden ineffectief, kostbaar en zeer dieronvriendelijk zijn;*

overwegende dat:

- *het aantal gevangen dieren geregistreerd wordt maar er geen gegevens zijn van de omvang van de gehele populatie, noch gegevens die onderscheid maken tussen populaties bij kwetsbare waterkeringen en in overige gebieden;*
- *de huidige bestrijdingsmethode vele malen meer kost dan herstel van schade aangericht door bever- en muskusratten;*

verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- een inventarisatie uit te voeren naar de aanwezige populatie dieren;
- een kosten/batenanalyse te laten maken ten aanzien van het accepteren en herstellen van schade door bever- en muskusratten ten opzichte van bestrijding, en gaan over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 11 december 2009; constaterende dat:

- onderzoek uitwijst dat de huidige bestrijdingsmethoden van bever- en muskusratten ineffectief, kostbaar en dieronvriendelijk zijn;

overwegende dat:

- veldproeven (niet bestrijden, alternatief- of objectmatig bestrijden, preventieve maatregelen) door onderzoeks-bureaus aanbevolen worden;

verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- een aantal pilots uit te zetten met als doel gegevens te verzamelen over preventieve en alternatieve maatregelen om schade door bever- en muskusratten terug te dringen, en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze moties maken onderwerp van beraadslaging uit en krijgen de nrs. M3 en M4.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! De laatste twee moties hebben heel veel raakvlakken met agendapunt 66/09. Ik wil voorstellen deze moties daarbij te betrekken, anders is de kans groot dat de discussie twee keer gevoerd wordt.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Ik heb met de griffie overlegd. De griffie vindt het technisch gezien moties vreemd aan de orde van de dag, maar kan zich voorstellen dat zij meegenomen worden bij dit agendapunt. Dat lijkt mij praktisch en ook het handigst uit een oogpunt van tijdwinst.

De heer *Van der Staak* (SP): Voorzitter! Ik heb een motie van bijna dezelfde strekking maar met enkele accentverschillen. Ik zou het fijn vinden als de moties M3 en M4 bij agendapunt 66/09 kunnen worden meegenomen, ook vanwege de redenen die mevrouw Verstappen zojuist heeft aangegeven.

De heer *Thuis* (CDA): Voorzitter! Wij praten nu over een onderwerpengebied en over verschillende aspecten. Wij moeten besluiten over agendapunt 66/09. Ondertussen liggen er die twee moties vreemd aan de orde van de dag. Ik zou u in overweging willen geven om dit toch als één cluster te bespreken. Dan is de thematiek muskusratten in een keer afgewikkeld, anders blijven wij de hele dag met die ratten zitten!

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik ondersteun het verzoek van het CDA. Ook ik denk dat het logischer is om deze moties los van agendapunt 66/09 aan het eind van de vergadering te behandelen.

De heer *Heijmans* (SP): Mevrouw Geeraedts ondersteunt dat verzoek dus niet! Zij zegt namelijk precies het tegenovergestelde.

De voorzitter: Mijn overweging was dat voorstel 66/09 gaat over de bestrijders en dat de moties gaan over degenen die bestreden worden. Het is mij best als u dat in samenhang wilt bespreken, maar het is niet echt vreemd dat het moties vreemd aan de orde van de dag kunnen zijn.

De heer *Heijmans* (SP): Mevrouw Geeraedts kon die bijeenkomst helaas niet bijwonen, maar in de commissie is dit onderwerp aan de orde geweest. Er is gesproken over nut en noodzaak van de muskusrattenbestrijding. Niemand heeft toen gezegd dat het buiten de orde was, het is toen integraal behandeld. Ik ondersteun het betoog van de heer Thuis, maar dan op de juiste gronden.

De voorzitter: Ik kijk even rond en stel voor dat wij de moties M3 en M4 beschouwen als moties die aan de orde kunnen komen bij de behandeling van voorstel 66/09.

Aldus wordt besloten.

De voorzitter: Ik meld u dat de fractie van de SP vragen heeft voor het vragenuurtje. Gedeputeerde Van Haften zal die vragen beantwoorden. Houd u daarmee vast rekening want dat betekent dat wij

daaraan nog even tijd moeten geven.

Verder is aan de agenda toegevoegd een bespreking over de Q-koorts.

Aan het eind van de vergadering nemen wij afscheid van Paul Boel. Darna volgt het vragen-uurtje. Wij hopen de vergadering op tijd te kunnen sluiten in verband met de traditionele kerstlunch.

Nummer 75/09

Technische wijziging Legesverordening Provincie Noord-Brabant 2002

Het Statenvoorstel wordt zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Nummer 66/09

Overdracht muskus- en beverratten-bestrijding

De *voorzitter*: Ik geef het woord aan de heer Dörr.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Als de moties M3 en M4 betrokken worden bij deze behandeling zou ik die wel graag willen hebben.

De *voorzitter*: Zij worden nu gereproduceerd, zij zijn onderweg. Vraagt u mij niet om de vergadering nu al te schorsen!

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Maar het is wel onhandig als wij de moties niet hebben.

De *voorzitter*: Mij is verteld dat zij op het elektronische systeem te zien zijn.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Dat heb ik niet voor mij.

De *voorzitter*: Graag de moties M3 en M4 in een rap tempo op de tafels.

De heer *Dörr* (CDA): Voorzitter! Het is inderdaad wat lastig om inhoudelijk op de moties in te gaan

als wij die alleen maar hebben gehoord. Ik wil daarover wel enkele procedurele opmerkingen maken, maar wellicht moet ik inhoudelijk daarop straks terugkomen.

Het is vandaag een beetje een historisch moment. De afgelopen decennia hebben wij alleen maar taken toegevoegd aan het pakket van de provincie en nu praten wij over het afstoten van taken. Wij lopen daarmee weliswaar vooruit op de kerntakendiscussie. In dit geval is dat geen probleem omdat er in het voorstel vanuit wordt gegaan dat over een jaar wettelijke verankerd wordt dat de bestrijding van muskus- en beverratten naar de waterschappen gaat en niet meer bij de provincie blijft. Het is goed om dit punt nu te behandelen.

Het is wel goed om een onderscheid te maken tussen wat in het voorstel staat en wat wellicht in de toekomst nog gaat gebeuren. Vooruitlopend op de nieuwe wet kunnen wij het nu al goed regelen voor 2010. In het licht van de brief van de waterschappen moet er misschien nieuw overleg gevoerd worden over 2011 en over de financiën. Onze insteek op dat onderwerp is dezelfde als die van GS. Als het Rijk volgens de waterschappen niet hoeft bij te dragen in deze taak, zien wij niet in dat de provincie dat wel moet doen. Er valt dus nog wel het een en ander te onderhandelen.

Het is ook goed om bij dit onderwerp onderscheid in de financiën te maken. Allereerst moet de exploitatie voor 2010 besproken worden. Het is volstrekt logisch dat die kosten voor rekening van de provincie komen. Het is immers nog steeds onze wettelijke taak of wij die nu zelf uitvoeren of uitbesteden. De provincie blijft verantwoordelijk voor een goede uitvoering.

Voor het bedrag van €2,3 mln. geldt een beetje dezelfde redenering. Het is een groot bedrag maar wel verklaarbaar. Het is nu eenmaal een gegeven dat er verschillen zijn in arbeidsvoorwaarden tussen de provincie en de waterschappen. Goed werkgeverschap eist een correct optreden tegenover de werknemers. Wij kunnen natuurlijk zeggen: mens volgt werk, maar dat moet toch gebeuren op basis van vrijwilligheid. Niets doen en maar afwachten wat er gebeurt als de wet wordt ingevoerd, vinden wij geen optie en eigenlijk

onfatsoenlijk.

De meeste verschillen in de arbeidsvoorwaarden zijn gladgestreken. Het allergrootste bedrag in dezen heeft te maken met de seniorenregeling die in de vorige periode is afgesproken. Als wij het goed regelen en de mensen er financieel nauwelijks minder van worden, blijven zij hun werk met plezier doen. Het is heel specifiek werk.

Mij is niet helemaal duidelijk hoe het na verloop van een aantal jaren precies gaat met het fonds voor het sociaal statuut. Er is sprake van een zeer lange scope. Wat gebeurt er als er geld overblijft?

Voorzitter. Wij zijn akkoord met het voorliggende voorstel en met de financiële onderbouwing voor 2010. Dat geldt ook voor de kosten van het sociaal statuut.

Over de moties zou ik de volgende procedurele opmerking willen maken. Wij gaan deze taak nu overdragen aan de waterschappen. Dan is het toch merkwaardig dat wij dan op dit moment tegen de waterschappen willen zeggen hoe het allemaal moet gebeuren. Wij denken dat dit op dit moment enigszins ongeloofwaardig overkomt.

De heer *Van der Staak* (SP): Voorzitter! Een van de kenmerken van de democratische rechtstaat is het legaliteitsbeginsel. Kort samengevat: overheden moeten hun grondslag vinden in de wet. De wet verandert en de provincie is niet meer verantwoordelijk voor de bestrijding van de muskusratten maar de waterschappen. Hierop vooruitlopend stelt de provincie voor deze taak te delegeren naar het waterschap. Wij kunnen dat voorstel steunen.

Wij hebben echter altijd vraagtekens gezet bij de bestrijding van deze diersoort. Niet alleen vinden wij dat vangstmethoden met fuiken en klemmen van weinig beschaving getuigen, maar ook het nut en de noodzaak zijn niet wetenschappelijk onderbouwd. Andere overheden hebben op dit terrein andere besluiten genomen. In Duitsland bijvoorbeeld vindt geen bestrijding plaats. Ik begrijp ook dat er een Europese norm in de maak is waardoor rattenvangers verplicht worden diervriendelijker methodes toe te passen.

Ook binnen Nederland wordt op sommige plaatsen ander beleid gevoerd. In Zuid-Holland

bijvoorbeeld heeft men vorige maand besloten het vangen van muskusratten met behulp van klemmen en fuiken te stoppen en onderzoek te doen naar diervriendelijker vangmethodes.

Wij zijn bijeen om een delegatie van een taak te bespreken en ik wil nu dan ook niet pleiten voor het afschaffen van de bestrijding, maar wel wil ik met een motie GS oproepen af te stappen van de dierenvriendelijke methodes die nu toegepast worden en onderzoek te doen naar hoe het landschap kan worden ingericht zodat mens en muskusrat in harmonie kunnen samenleven. Het is een kwestie van beschaving. Beschaving meet je volgens mij af aan de wijze waarop wordt omgegaan met de zwaksten.

De *voorzitter*: Door de leden Van der Staak en Martens wordt de volgende motie ingediend:

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 11 december 2009;

constateren dat:

- *GS het besluit hebben genomen om de muskusrattenbestrijding inclusief de bestrijders over te dragen aan de waterschappen;*
- *in de begroting 2010 toch een totaal van € 540.887 wordt uitgetrokken voor muskusrattenbestrijding;*

overwegen dat:

- *de meestal gebruikte methodes van vallen of fuiken en onderwaterklemmen niet alleen onnodig dierenleed veroorzaken, maar als "bijvangst" ook allerlei andere dieren doden;*

vragen het college van GS:

- *in ieder geval te stoppen met het gebruik van vallen, fuiken en onderwaterklemmen;*
- *na te gaan of op preventie gerichte inrichting van het landschap en diervriendelijke vangstmethoden niet veel meer zoden aan de dijk zetten,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Deze motie maakt onderwerp van beraadslaging uit en krijgt nr. M5.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik geloof niet dat wij nog veel woorden aan dit punt moeten wijden. Wij kunnen hier over elk onderwerp wel

uren discussiëren, zelfs over de muskusratten.

Ik zal kort zijn. Wij zijn van mening dat het een goed initiatief is van het college en de waterschappen om vooruitlopend op de wettelijke taak die de waterschappen in 2011 krijgen vast warm te lopen in het jaar 2010 om die taak over te nemen. Voor 2010 dragen wij alle lusten en lasten over, maar omdat dit via delegatie gebeurt, blijven wij het betalen. Dat is prima. Wij nemen aan dat de bedragen juist zijn.

Wij zitten wel een beetje met het volgende. De wetgever heeft bepaald dat in 2011 de waterschappen deze taak krijgen. In het IPO is kennelijk besloten om na 2011 toch nog de nodige autonome middelen ter beschikking te blijven stellen. Dat is buiten de Staten om gegaan. Ik heb begrepen dat die autonome middelen zien op de exploitatielasten. Ik vind het een wat merkwaardig verhaal dat de wetgever de taak overdraagt naar de waterschappen maar dat degene die de taak eerst uitvoerde nog voor een groot deel blijft meebetalen. Als het Rijk een wettelijke taak overdraagt naar een andere instantie, moet het daarvoor ook het geld beschikbaar stellen. Het kan niet zo zijn dat de provincie die de wettelijke taak niet meer heeft, moet bijdragen in de exploitatielasten. Misschien is het probleem niet zo ernstig omdat de waterschappen hebben gezegd dat zij het zelf kunnen doen en het geld niet nodig hebben, maar het gaat hier om een principieel punt. Ik haak ook even aan bij de kerntakendiscussie. Als het Rijk in de toekomst provinciale taken overdraagt aan andere bestuursorganen en de provincie draagt haar autonome middelen die voor die taken beschikbaar waren ook over, dan zal de provinciale kas gauw leeg zijn. Ik noem als voorbeeld de Wet op de jeugdzorg. Als het Rijk die taak bij de gemeenten legt en de gemeenten daarvoor betaalt en de provincie daarvoor ook autonome middelen blijft inzetten, is zij naar mijn mening niet goed bezig. Ook achteraf blijkt dat de waterschappen het niet alleen kunnen, vind ik dat wij die autonome middelen niet zonder meer aan de waterschappen ter beschikking moeten stellen. Het is geen gelopen race. Ik betreur het ook bijzonder dat wij nooit geweten hebben dat er

kennelijk in het IPO afspraken gemaakt worden over de autonome middelen van de provincie waar PS niet van op de hoogte zijn. Weliswaar nog niet in een juridische vorm maar er worden wel verwachtingen gewekt. Die discussie moeten wij in het kader van onze kerntaken voeren. Daarop moet niet worden vooruitgelopen zonder dat wij dat weten.

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! Het probleem dat mevrouw Geeraedts aandraagt, is niet denkbeeldig. Ik herinner mij de discussie over de regionale omroepen. Niet alleen de rijksmiddelen werden voor langere tijd vastgelegd, ook de autonome middelen van de provincie werden in een keer in de deal meegenomen. Daardoor moesten wij veel van de autonome middelen in de regionale omroepen steken zonder dat wij daarvoor iets terugkregen in de vorm van bepaalde programma's die wij wilden hebben. Het is dus wel degelijk een gevaar.

Twee punten zijn voor ons heel belangrijk, allereerst de zorg voor het personeel. Wij hebben begrepen dat dit goed geregeld is bij de overdracht, ook financieel. Wij danken ook voor de nagezonden informatie. Wij kunnen volledig daarmee instemmen.

Het tweede punt betreft de financiering van de taak. Ik heb daarvoor in de commissie BM reeds aandacht gevraagd. Ik ben blij met de toezegging van GS dat zij het Akkoord van Istanbul opnieuw ter discussie willen stellen. Net als mevrouw Geeraedts zijn ook wij van mening dat als de waterschappen melden dat zij zonder provinciale middelen die taak op zich kunnen nemen en dat in hun eigen belastingstelsel kunnen redden, de provincies dan geen gekke Henkie moeten zijn en de waterschappen toch €10 mln. moeten geven. Ik vind overigens ook dat de Unie van Waterschappen met dit aanbod het Akkoord van Istanbul frustreert. De afspraak wordt door de Unie wel heel apart eenzijdig in het politieke discours gebracht.

Wij zijn akkoord met het voorgestelde delegatiebesluit. In het stuk staat dat de provincie geen autonome middelen inzet als de deal met de Unie doorgaat. Wij vinden dat autonoom breed

gezien moet worden. Er moeten überhaupt geen middelen ingezet worden, of het nu autonome, wettelijke of rijksmiddelen zijn.

Dan kom ik bij de moties. Er is in het verleden ook gesproken over de bestrijding van muskusratten. Wat ons betreft staat veiligheid voorop. Als het ophouden met bestrijding veiligheidsrisico met zich brengt, voelen wij daar niet veel voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Ik hoop dat mijn opmerking overbodig is, maar de volksgezondheid en de veiligheid van mensen krijgt ook bij ons voorrang op de bestrijding van muskusratten. Wellicht weet de heer Arkes ook dat er allerlei rapporten zijn waaruit blijkt dat de wijze waarop het nu gebeurt zeer dierenvriendelijk is en diervriendelijker kan en bovendien zijn nut en noodzaak van bestrijding niet aangetoond.

De heer *Arkes* (PvdA): Dat is inderdaad waar maar het is niet duidelijk dat er geen risico's gelopen worden als gestopt wordt met de bestrijding. Dat is voor ons een belangrijke overweging.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Wat bedoelt de heer Arkes met "als gestopt wordt met de bestrijding"?

De heer *Arkes* (PvdA): Als er geen bestrijding plaatsvindt, bestaat het risico dat de dijken dusdanig verzwakt worden dat het gevaar van overstroming fors toeneemt. Dat risico willen wij niet nemen. Wij hebben geen informatie dat die risico's er niet zijn als er niet bestreden wordt.

De heer *Van der Staak* (SP): In de motie die ik heb ingediend, wordt ook niet opgeroepen tot stoppen met bestrijden, maar om te stoppen met gebruik te maken van klemmen en fuiken. Er wordt gevraagd diervriendelijker methodes in te zetten.

De *voorzitter*: Mijnheer Arkes, wilt u afronden.

De heer *Arkes* (PvdA): Ik was al klaar voorzitter. Tegen de heer Van der Staak zeg ik dat je dan wel moet weten welke andere bestrijdingsmethoden er zijn en of die net zo effectief zijn als de huidige. Als er diervriendelijke methoden zijn die tot hetzelfde

resultaat leiden, hebben die ook onze voorkeur.

De *voorzitter*: Ik ben een beetje zuinig met het toestaan van interrupties. Wij hebben een hele agenda vandaag en die wil ik echt actief bewaken. Excuus als ik wat streng overkom.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Ik zal proberen het kort te houden. De bestrijders worden overgedragen naar de waterschappen. Dat is financieel goed geregeld. Wij danken het college daarvoor.

Het is voor ons echter ook een moment om de bestrijdingsmethoden ter discussie te stellen. In de vorige Statenperiode is hierover inderdaad in de commissie RM verschillende keren uitgebreid gesproken. Er zijn ook landelijke onderzoeken uitgevoerd. Wij betreuren het zeer dat wij in deze Staten niet hebben aangegeven op welke manier die bestrijding kan plaatsvinden. Dan hadden wij dat nu niet aan de orde hoeven te stellen. Wij kijken daarbij zowel naar onszelf als naar GS. Wij hebben in de vorige periode om onderzoek gevraagd. Is dat uitgevoerd en is daaraan een vervolg gegeven?

Voor ons zijn twee punten heel belangrijk. Allereerst de vangstmethoden. Daarover heeft een kort interruptiedebatje plaatsgevonden, waarbij ik de woordvoerder van de PvdA wel heel kort door de bocht vond gaan. De vangstmethoden zijn wel degelijk belangrijk. Nu gebeurt dat al jaren op dezelfde manier, maar er zijn wel degelijk nieuwe methoden waardoor de dieren minder lijden. Vandaar dat wij samen met de Partij voor de Dieren een motie hebben ingediend waarin gevraagd wordt die nieuwe vangstmethoden in te zetten.

Het volgende belangrijke punt voor ons is dat in bepaalde gebieden bestrijding helemaal niet meer noodzakelijk is. Er zijn andere materialen om de waterkeringswerken te versterken en dan hoeven de muskusratten niet meer bestreden te worden. Vandaag de dag wordt op een geheel andere manier tegen wateroverlast aangekeken. Die kan ook op andere wijze beperkt worden. In Oost-Nederland, in een deel van Limburg en bepaalde delen van Oost-Brabant kan wat ons betreft

gestopt worden met de bestrijding van de muskusratten.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Het is een bijzonder moment. Ik denk dat wij vandaag hier voor het laatst spreken over de bestrijding van de muskusrat.

Ik zou iedereen willen uitdagen om eens te komen naar de Biesboschdagen in Werkendam aan het eind van de zomer. Het is prachtig dat onze provinciale muskusratvangers dan aanwezig zijn om aan iedereen nut en noodzaak van het vangen uit te leggen en welke methodes er gebruikt worden. Zij leggen ook de alternatieven uit en geven aan wat wel of niet mogelijk is en welke al toegepast worden. Dat is een heel belangrijk aspect van educatie. Zij pakken dit ontzettend goed op en ik wil daarvoor ook hier mijn waardering uitspreken.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Is de heer *Vreugdenhil* zich ervan bewust dat de muskusratbestrijders hun brood verdienen met het bestrijden van de muskusratten? Zij hebben er geen enkel belang bij dat bijvoorbeeld de boerenslootjes afvallen als vangplaats. Daar worden nu ook muskusratvallen geplaatst terwijl er geen enkel overstromingsgevaar bestaat! Dat houdt allemaal op als onze moties worden aangenomen.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Ik denk dat een aantal van de vragen van mevrouw *Verstappen* juist goed beantwoord worden in de bijeenkomsten waarover ik sprak. Men kan dan met de rattenvangers zelf in gesprek gaan over hun beweegredenen, over de manier waarop zij hun werk uitvoeren en vanuit welke integere houding. Dat is het niveau waarop hierover gesproken dient te worden. Het is heel gemakkelijk om vanuit de Staten een aantal dingen te roepen. Ik hoorde net zeggen dat er alternatieve methodes zijn. Wij moeten reëel zijn en onderkennen dat die methodes niet altijd toepasbaar zijn omdat bij hoog water de ingang van de holen onder het water zit. Wij moeten ons dat goed realiseren. In dat licht zullen wij de verschillende moties niet steunen. Wij willen wel nadrukkelijk het signaal

afgeven aan de waterschappen om door te gaan met het zoeken naar andere bestrijdingsmethodes. Ik weet dat zij dat met verve zullen doen.

Het voorstel strekt ertoe tot een doelmatig beheer te komen en de bestrijding neer te leggen waar die het beste gedaan kan worden. Dat is een zeer goede inzet, ook met het oog op de kerntakendiscussie die wij straks zullen voeren. Wij scharen ons achter het voorliggende onderhandelingsresultaat. Als door een brief van de Unie van Waterschappen opeens deze deal ter discussie wordt gesteld, vraag ik mij af of het college het ermee eens is dat dan wel een gesprek moet worden aangegaan over het beleggen van alle watertaken bij de waterschappen. In dat geval zou ik het willen heronderhandelen. Ik heb veel partijen gehoord die niet eens willen praten over het neerleggen van de watertaken bij de waterschappen, maar wel die brief willen benutten om de financiering na 2010 ter discussie te stellen. Dat vind ik niet getuigen van continuïteit.

Voorzitter. Wij zullen instemmen met dit voorstel en tegen de voorliggende moties stemmen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Ik kan er maar niet aan wennen als ik hoor dat christelijke partijen weigeren om moties te ondertekenen bijvoorbeeld voor een diervriendelijke vangst van beverratten of om onderzoek te laten doen opdat een diervriendelijke vangst mogelijk wordt. Het stuit mij steeds weer tegen de borst. Ik weet het. Ik zou er ondertussen aan gewend moeten zijn geraakt dat de liefde voor de schepping op een heel andere manier wordt opgevat dan de Partij voor de Dieren dat doet. Ik vind het stuitend.

De muskusrat lijkt op een bever en heeft een prachtige glanzende vacht.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik word heel erg uitgedaagd door mevrouw *Verstappen* en wil een opmerking maken. De argumentatie is dat de onderzoeken al gedaan worden op velerlei terreinen. Die onderzoeken steunen wij. Dat zal ook de lijn zijn van de waterschappen waarin veel vertegenwoordigers van de ChristenUnie-SGP zitten. Dat wil ik even benadrukken.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Volgens mij is er ook iets mis met het geheugen van de heer Vreugdenhil. Ik heb namens de Partij van de Dieren al een keer een motie voorgesteld op dit terrein. Die motie heeft hij ook niet gesteund.

Voorzitter. Elk jaar vinden honderdduizenden muskusratten een langzame en pijnlijke verdrinkingsdood in vallen en fuiken. Een muskusrat is een waterdier dat heel lang onder water kan blijven. Het duurt dus ook verschrikkelijk lang voordat het dier verdrinkt. In het piepkleine slootje langs het zandpad achter mijn huis zie ik regelmatig dit soort vallen staan. Het is inderdaad lastig als je als ondernemer iedere vierkante centimeter wilt gebruiken, ongeveer tot in de sloot ploegt en er dan een verzakking optreedt. Het is handig dat de overheid de kosten op zich neemt van het zetten van vallen en je die zelf niet voor je rekening hoeft te nemen. Ik raad de gedeputeerde van ecologie aan om vaart te maken opdat niet alleen biologische boeren maar ook de gangbare landbouw bereid zijn om een kleine strook, al is het maar een halve meter, langs de kant vrij te laten voor enige biodiversiteit. Dan hebben zij ook geen last meer van de muskusratten die nu op onze kosten op een zeer onvriendelijke manier gevangen worden.

Het is een blinde vlek in onze samenleving dat een dergelijke vorm van dierenmishandeling in een land als Nederland nauwelijks ter discussie staat. Ik deel dan ook niet de mening van de ChristenUnie dat hieraan volop getrokken wordt. Bovendien worden tienduizenden andere dieren slachtoffer van de vallen, waaronder beschermde soorten zoals lepelaars, futen, enz. Regelmatig vinden natuurlijke vijanden van de muskusratten de dood in de vangkooien. Ik denk daarbij aan bunzingen, nertsen en hermelijnen.

Voorzitter. U weet net zo goed als ik dat de biodiversiteit in Brabant alweer achteruitgegaan is en dat er nog maar 13% van over is. Het is vreemd dat een bestrijdingspraktijk die aantoonbaar zo weinig effect heeft en zo schrikbarend veel kost – €31 mln. per jaar – nog steeds kan voortbestaan. Er zijn effectievere, goedkopere en vooral diervriendelijker methodes om de dijken te beschermen dan het massaal

doden van de dieren. De meeste dijken zijn inmiddels zodanig verstevigd dat muskusratten geen serieus gevaar vormen en als dat niet helemaal uitgesloten is, zijn er voldoende middelen om waterkeringen muskusratbestendig te maken. De schade die zij aanrichten, kan goedkoper en gemakkelijker hersteld worden dan de moeite en het geld die de bestrijding nu kost. Als er inderdaad sprake zou zijn van een dreigend levensgevaar, zou elk graafsel onmiddellijk hersteld worden, maar dat gebeurt nu ook niet. Er is nog nooit een dijk doorgebroken ten gevolge van schade door muskusratten, ook niet in de periode dat de bestrijding veel minder intensief was. In delen van Duitsland worden de dieren niet meer bestreden en met een goed resultaat. Als een groot deel van de muskusratpopulatie gedood worden, krijgen de moederdieren een "overschoot" waardoor zij nog meer jongeren gaan produceren. Door het vangen veroorzaakte leemtes worden ook aangevuld door ratten die van Duitsland naar Nederland komen. Het is beter om de populatie tot een standstill te brengen door niet in te grijpen. Het is bewezen dat het vangen van meer muskusratten niet leidt tot minder graverijen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Het oorspronkelijk te behandelen stuk raakt aan de kerntakendiscussie van de provincie. Wij vinden het een prima idee om deze taak alvast over te dragen. Waarschijnlijk komt dit punt opnieuw aan de orde als wij spreken over de herinrichting van het landelijk bestuur. Gaan wij dan naar vier landsdelen zoals onze partijleider voorstelt? Maken de waterschappen dan onderdeel daarvan uit? Ik verwacht niet dat de discussie afgelopen is.

Net als de VVD vinden wij dat wanneer taken eenmaal overgedragen zijn aan een andere organisatie, die organisatie haar eigen broek moet ophouden en dat de provincie zeer voorzichtig moet zijn met het beschikbaar stellen van autonome middelen.

Dit soort moties is ook ingediend in de vorige Statenperiode. Wij vinden de moties zeer sympathiek maar willen eerst de resultaten weten van de onderzoeken en de pilots waar in die andere moties om gevraagd is. De geest van de

moties spreekt ons zeer aan en wij zouden daarmee kunnen instemmen, maar het is een goed gebruik om eerst te weten hoe het gegaan is met de aangenomen moties. GS hebben die ongetwijfeld uitgevoerd! Ik ga ervan uit dat wij fantastische resultaten te horen krijgen en dat de nieuwe moties wellicht helemaal overbodig zijn. Dat is immers het beste!

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Voorzitter! Ook ik heb dit stuk nagelopen en enkele criteria de revue laten passeren. De financiële noodzaak en de takendiscussie spelen hierbij een belangrijke rol.

Wat gebeurt er door het overzetten van deze dienst? Er is al gezegd dat het op deze manier wordt geregeld met het oog op de nieuwe wetgeving en de takendiscussie. Wij hopen dat een en ander op de juiste plek terechtkomt, ook wat de financiën betreft.

Ik denk dat er op een goede manier met het personeel omgegaan is. Ik verwijs in dit verband naar het sociaal statuut en het fonds.

Het nut en de noodzaak van de bestrijding staan erg ter discussie zoals ook bleek uit de inbrengen van vorige sprekers. Als deze discussie verlegd wordt naar de waterschappen, moeten wij ons afvragen wat wij moeten doen met een aantal facetten uit de voorliggende moties. Wij moeten beslist een sterk signaal geven aan de waterschappen. De vraag is of wij dat sterke signaal vergezellen met autonoom geld. Dat was het uitgangspunt en ik heb nog enige twijfel of wij dat doel zullen bereiken. Het is jammer dat wij discussie over nut en noodzaak van die bestrijding hier niet meer kunnen voeren. Wij moeten aan de waterschappen meegeven dat het niet helemaal uitgesproken is dat die noodzaak inderdaad bestaat.

De *voorzitter*: Ik geef het woord aan de gedeputeerde Essed. Met het oog op de gestelde vragen en de moties zal gedeputeerde Hoes daarna het woord voeren. Ik verzoek beiden om kort en bondig te zijn.

De heer *Essed* (GS;CDA): Voorzitter! Ik kan kort en bondig zijn. Ik stel vast dat het accent van het

debat is verlegd naar de ecologische kant. Het dossier was ingebracht als een middelendossier. Ik stel vast dat de woordvoester van de Partij van de Dieren met geen woord heeft gerept over het dossier zelf en zich heeft beperkt tot de ecologische kant.

Ik kan heel kort zijn in mijn beantwoording. Er zijn twee vragen gesteld die mijn portefeuille raken. De eerste is de vraag van het CDA hoe het zit met het fonds. Het fonds is ingesteld om de belangen en de rechten van onze huidige medewerkers te waarborgen. Het fonds is niet ingesteld om de waterschappen er beter van te laten worden. Op het moment dat mensen vertrekken of om andere redenen hun rechten kwijtraken, vloeien de middelen naar ons terug. Als aan het einde van de rit blijkt dat er nog middelen in dat fonds zitten, komen die terug naar de provincie.

Mevrouw Geeraedts en de heer Arkes hebben in de commissie al gesproken over de afspraak over de €10 mln. Ik onderschrijf het signaal dat mevrouw Geeraedts afgeeft. Het is inderdaad niet de bedoeling dat bij de overdracht van taken autonome middelen meegaan. Het is een wettelijke taak waarvoor het Rijk ons destijds middelen beschikbaar heeft gesteld. De overdracht moet dus plaatshebben zonder autonome middelen. De afspraak over de €10 mln. is in IPO-verband gemaakt maar daarvoor is nog geen bestuurlijk commitment. De afspraak in het kader van het Akkoord van Istanbul is nieuw voor mij. Die afspraak is buiten deze portefeuille gegaan en is kennelijk gemaakt in de adviesgroep water van het IPO.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Voorzitter! Ik heb tijdens de discussie een beetje zitten kijken naar mevrouw Van Heugten. Ik denk dat zij zich afvraagt of dit nu de zaken zijn waarover het voortaan zal gaan op de verjaardagsfeestjes. Dit zijn zaken die u vaak niet in de krant leest maar die wel gebeuren in de samenleving en dus voortaan ter sprake komen op de verjaardagsfeestjes. Ik wens haar daarbij veel plezier.

Voorzitter. Bij de Staten bespeur ik een grote mate van instemming met de inhoud. Wij zijn daar

verheugd over.

Ik meen dat de moties vooral moeten worden beschouwd als een signaal aan de waterschappen om nog eens kritisch te kijken naar de methodieken die nu toegepast worden. Het is een helder signaal. Wij moeten even kijken welke motie daarvoor het meest geschikt is. Zou het ons terrein gebleven zijn, dan zouden wij ook daarmee aan de slag zijn gegaan, sterker nog wij zijn er al mee aan de slag. Inderdaad, mevrouw Lestrade, wij hebben zoals toegezegd aan de Staten, een aantal onderzoeken gedaan. In 2009 hebben de LCCM (de Landelijke coördinatiecommissie Muskusrattenbestrijding) en de Nederlandse Orde van Uitvinders (de NOVU) samen een onderzoek gedaan naar mogelijke alternatieven.

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! Op grond van de informatie die de heer Hoes geeft, vraag ik hem of hij van mening is dat de moties overbodig zijn. Er wordt blijkbaar al onderzoek gedaan.

De heer *Hoes* (GS;VVD): De moties zijn inderdaad overbodig. Wij moeten kijken hoe wij een en ander precies willen formuleren. Het is verstandig dat de provincie een signaal meegeeft aan degenen aan wie wij de taak overdragen, maar wij gaan er niet meer over. De heer Arkes heeft helemaal gelijk. De Staten moeten kijken hoe het signaal het beste kan worden afgegeven. Het college wil het met alle plezier doen, ook zonder moties.

De heer *Van der Staak* (SP): Ik vind het fijn dat de heer Hoes over een signaal spreekt. In mijn motie wordt echter opgeroepen tot een duidelijke opdracht.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Voorzitter! Laat ik toch eerst even vertellen wat er uit die drie onderzoeken is gekomen. Het eerste onderzoek ging over humane en alternatieve vangmiddelen. De LCCM (Landelijke Coördinatie Commissie Muskusrattenbestrijding) en de NOVU (Nederlandse Orde van Uitvinders) zijn op zoek gegaan naar alternatieven. De uitkomsten worden op korte termijn verwacht. Daarbij zitten ook ideeën van bedrijven die worden meegenomen en bekeken. Verder is er een

Europees onderzoek naar vangmiddelen dat met enige vertraging recent is afgerond. Mede aan de hand van dat onderzoek zal de Europese Commissie in 2010 een nieuwe richtlijn voor vangmiddelen voorleggen. In 2009 is een onderzoek afgerond naar de populatiedynamica. Dat onderzoek toont aan dat de intensivering van de bestrijdingsdruk leidt tot lagere populaties en lagere aantallen te vangen dieren. Er zijn nog veldexperimenten nodig om dat verder te valideren. Daarmee wordt een aanvang gemaakt. Het rapport is op de website te vinden. Ik zal u die straks doorgeven. Er wordt door de LCCM een onderzoek voorbereid naar bijvangst. Dat onderzoek moet het effect van de bestrijding op het voortbestaan van andere diersoorten duiden en inzicht geven in soorten en aantallen van de bijvangsten en de selectiviteit van de vangmiddelen. Er wordt een aantal onderzoeken gedaan. Die onderzoeken worden natuurlijk ook de waterschappen ter hand gesteld, want die gaan daarmee de komende tijd verder aan de slag.

Bij de landelijke afspraken met de Unie van Waterschappen in IPO- en rijksverband is nog geen sprake van ondertekende overeenkomsten; sterker nog, ik meen dat de discussie die thans plaatsvindt over een herinrichting van het hele huis van Thorbecke eerst moet worden afgerond. Binnen het IPO wordt per taakveld, terrein en thema bekeken welke overheidslaag het beste bepaalde taken kan verrichten. Onze provinciale kerntakendiscussie wordt nu ook landelijk opgepakt met de rijksoverheid en alle provincies. Per kolom en per provincie wordt bekeken hoe dat het beste gedifferentieerd kan worden. Een en ander staat in eerste instantie in het teken van financiële bezuinigingsopdrachten die wij van het Rijk hebben gekregen, maar alle provincies willen ook weten of zij de goede dingen doen. Dat proces is in een enorme stroomversnelling gekomen. Gisteravond heeft bij het IPO de ledenvergadering plaatsgevonden. Mijnheer Dörr was daarbij. Daar is meegedeeld dat de Staten op korte termijn erbij betrokken worden. Wij zijn bezig met voorbereidende onderzoeken. Dit thema hoort daar natuurlijk bij. Half januari komt er een informatieronde. De heer Dörr zal de Staten

daarover ongetwijfeld informeren via de geëigende kanalen. Er zijn nog geen harde afspraken gemaakt. Wij willen in de toekomst de hele waterketen bezien, ook in het kader van de brief van de Unie van Waterschappen.

Ik neem in ieder geval in onze gesprekken met de ZLTO (Zuidelijke Land en Tuinbouw Organisatie) en met individuele boeren het signaal mee van de Partij van de Dieren dat ook de gangbare landbouw vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid kijkt naar mogelijkheden om diervriendelijker te werken.

In motie M3 van GroenLinks en de Partij voor de Dieren wordt het college verzocht een evaluatie uit te voeren naar de aanwezige populatie dieren en een kosten/batenanalyse te laten maken. Met het CDA en volgens mij ook met de PvdA zeg ik dat dit een taak is voor de waterschappen. Het zou wat ongeloofwaardig zijn als wij nu dat onderzoek zouden doen.

In motie M4 van GroenLinks en de Partij voor de Dieren wordt het college verzocht een aantal pilots uit te zetten. Ook dat verwijst ik graag naar de waterschappen.

In motie M5 van de SP en GroenLinks wordt het college gevraagd om in ieder geval te stoppen met het gebruik van vallen, fuiken en onderwaterklemmen. Wij doen helemaal niets meer, dus ook dat signaal zou aan de waterschappen moeten worden gegeven. Verder wordt het college verzocht, na te gaan of op preventie gerichte inrichting van het landschap en diervriendelijke vangstmethoden niet veel meer zoden aan de dijk zetten. Dat gebeurt in feite in de verschillende onderzoeken die nu plaatsvinden.

De voorzitter: Ik kijk even rond of er behoefte bestaat aan een tweede termijn. Ik wil dit onderwerp graag voor de koffiepauze afronden. Mocht er behoefte zijn aan een tweede termijn, dan verzoek ik de leden daarin buitengewoon kort en krachtig te zijn.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ik wil nog een vraag aan de heer Hoes stellen.

De voorzitter: Ik inventariseer even of er nog

anderen zijn die gebruik willen maken van een tweede termijn. Ik zie dat dit inderdaad het geval is. Wij houden een korte en krachtige tweede termijn. Dan stemmen wij en daarna is er een koffiepauze.

De heer *Dörr* (CDA): Voorzitter! Ik dank het college voor de beantwoording. Wij steunen de zienswijze van het college met betrekking tot de moties en zijn dus tegen de moties M3, M4 en M5.

Ik wijs het verwijt dat wij als christelijke partijen op een schandelijke wijze met de schepping zouden omgaan, volstrekt af. Ik vind dat echt grote onzin. Het moge volstrekt duidelijk zijn dat wij als er diervriendelijkere vangstmethoden beschikbaar komen, het gebruik daarvan zeker zullen steunen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Wij zijn blij dat het CDA een vriendelijker methode wil ondersteunen, want in een eerder stadium heeft het CDA nog tegengestemd.

De heer *Van der Staak* (SP): Voorzitter! Gehoord het antwoord van de gedeputeerde, zou ik een wijziging in het dictum van onze motie willen aanbrengen. Die luidt als volgt:

"vragen het college van GS:

- de waterschappen te verzoeken te stoppen met het gebruik van vallen en fuiken of onderwaterklemmen;"

De voorzitter: De tekst van de motie 5 is aldus gewijzigd.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik reageer alleen op de moties. Wij hebben besloten om het vangen van muskusratten over te dragen aan de waterschappen. Wij begrijpen ook niet goed waarom GS een en ander moeten doen. Als de zaak wordt overgedragen, moeten deze verzoeken bij de waterschappen worden neergelegd. Ik neem aan dat alle partijen politiek vertegenwoordigd zijn bij de waterschappen en het daar keurig aan de orde kunnen stellen. Uiteraard zijn wij natuurlijk voor diervriendelijk vangen als dat mogelijk is. Wij begrijpen dat er een Europese richtlijn komt. Wij weten dat Nederland die altijd direct

implementeert.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik weet niet of mevrouw Geeraedts heeft meegekregen dat wij de motie hebben gewijzigd. Ik noem het een extern gerichte motie want wij vragen GS bij de waterschappen aan te dringen op diervriendelijke vangst. Wij overschrijden daarmee niet onze bevoegdheden en doen precies wat mevrouw Geeraedts ook wil, namelijk meer diervriendelijkheid.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Ik vind niet dat GS dat moeten vragen. Wij hoeven dat niet zo formeel te doen. Als wij de taken overdragen aan de waterschappen, moeten wij het aan hen laten om de taken uit te voeren zoals zij menen dat zij dat moeten doen. Er zijn andere politieke kanalen om daarop bij de waterschappen op aan te dringen. Wij zijn tegen alle drie de moties.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Ik wil mevrouw Geeraedts vragen hoe zij dat ziet bij overdracht van taken. Wij stellen toch doelen en soms bemoeien wij ons vergaand met de werkwijze die wij gevolgd willen hebben als wij taken overdragen? Wat zij zegt, gaat dus niet op voor alle dossiers. Ook hierin zou zij iets vergelijkbaars kunnen voorstellen.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Ik kan mij een heleboel voorstellen, maar op dit punt niet.

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! Wij onderschrijven het betoog van de heer Vreugdenhil over de inspanningen die de waterschappen plegen bij het vangen van muskusratten. Wij hebben goede contacten met de waterschappen en weten dat zij naar goede manieren blijven zoeken en vinden de motie van de SP ook in aangepaste vorm overbodig.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Wij zijn blij met de opmerkingen van de heer Hoes over de moties M3 en M4 dat die taak bij de waterschappen ligt en dat er voldoende onderzoeken zijn om de waterschappen daarmee

aan de gang te laten gaan. Wij steunen de verandering in motie M5.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Ik dank de heer Hoes voor de toezegging om daarop nogmaals aan te dringen bij de waterschappen. Ik heb het volste vertrouwen dat de waterschappen zullen handelen in de geest van deze moties en zullen zoeken naar diervriendelijker vangmethoden en denk dat daarmee deze moties volstrekt overbodig zijn.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Gezien de overdracht van de taken vinden wij de moties M3 en M4 niet handig op dit moment. Motie M5 in de aangepaste vorm ondersteunen wij wel, tenzij gedeputeerde Hoes inderdaad zegt dat er een brief over onze emoties en gevoelens over dit soort zaken naar de waterschappen zal gaan. Ik meen dat hij dat heeft toegezegd, ik vraag hem dat te bevestigen.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Voorzitter! Ik sluit mij aan bij de laatste opmerkingen. Ik heb al eerder aangegeven dat het belangrijk is om dit signaal op een juiste manier bij de waterschappen neer te leggen. Een aantal zaken is in deze discussie wat aangescherpt. Als de heer Hoes dit kan meegeven aan de waterschappen, zijn wij meer gerustgesteld.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Op grond van wat er allemaal gezegd is en de toezeggingen van de gedeputeerde stel ik voor onze moties in te trekken. Er zal namelijk bij de waterschappen op worden aangedrongen om wat daarin staat ter harte te nemen.

De *voorzitter*: Aangezien de moties M3 en M4 worden ingetrokken, maken zij geen onderdeel van beraadslaging meer uit. Dan blijft alleen de gewijzigde motie M5 over om in stemming te brengen.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Voorzitter! Ik reageer even op de gewijzigde motie. Ik steun de opvatting van de meeste fracties in de Staten dat het

voldoende moet zijn als je formeel het signaal afgeeft aan de waterschappen. Het college is ook die mening toegedaan. Het college heeft binnenkort een officieel overleg met de Brabantse Waterschapsbond. Eens in de zoveel tijd spreken wij elkaar bij. Ik zal dit daar officieel agenderen en melding maken van dit signaal van de Provinciale Staten.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik twijfel niet aan inzet en de goede bedoelingen van de gedeputeerde, maar zou hij het niet als een steuntje in de rug kunnen beschouwen als hij dit kon doen aan de hand van een door de Staten unaniem aangenomen motie waaruit blijkt dat het niet GS hiervoor aandacht vragen maar de ook de hele Staten. De motie is absoluut niet gericht tegen het college of tegen de intenties van het college, maar als een steun in de rug.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Voorzitter! Ik heb mij niet tegen de motie verklaard, ik heb gezegd dat wij de motie overbodig vinden. Het is aan de Staten om de motie al dan niet te ondersteunen.

De *voorzitter*: Ik vraag de griffier om de gewijzigde motie M5 even voor te lezen voordat wij tot stemmen overgaan. Het is misschien goed dat duidelijk is over welke motie M5 wij het hebben.

De *griffier*: Voorzitter! Als u dat toestaat, richt ik mij dan op het dictum want de tekst van de overweging en de constatering blijft hetzelfde.

De tekst luidt thans:

"vragen het college van GS:

- de waterschappen te verzoeken te stoppen met het gebruik van vallen en fuiken en onderwaterklemmen, en gaan over tot de orde van de dag."

De *voorzitter*: Goed. Ik stel voor over te gaan tot stemming over het niet geamendeerde voorstel.

In stemming komt Statenvoorstel 66/09

De heer *Dörr* (CDA): Voor.

De heer *Van der Staak* (SP): Voor.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voor.

De heer *Arkes* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat het voorstel met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt de gewijzigde motie M5A.

De heer *Dörr* (CDA): Tegen.

De heer *Van der Staak* (SP): Voor.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Tegen.

De heer *Arkes* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

Voorzitter. Ik wil een stemverklaring afleggen. Wij menen dat de toezegging van de heer Hoes uitgebreider is dan hetgeen in de motie verwoord wordt.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA, de ChristenUnie-SGP en D66 tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties

ertegen, zodat zij is verworpen.

Ik schors de vergadering voor een korte koffiepauze. Vergeet u niet onze nieuwe gedeputeerde Ruud van Heugten te feliciteren.

De vergadering wordt van 11.00 uur tot 11.15 uur geschorst.

Nummer 10/10

Bouwstop en milieubeperkingen voor geitenhouderijen

De voorzitter: Op grond van artikel 2.2 van het Reglement van Orde dat voorziet in het veranderen van de agenda in spoedeisende gevallen 48 uur van te voren, heb ik op verzoek van collega Hoes een onderwerp aan de agenda toegevoegd. Dat betreft een voorstel dat te maken heeft met een buitengewoon actuele kwestie: de Q-koorts. Ik vraag college Hoes alvast iets daarover te zeggen.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Voorzitter! Er wordt dadelijk een Statenvoorstel uitgereikt. Ik heb de fractievoorzitters vanochtend daarover formeel geïnformeerd. Dat voorstel kan straks behandeld worden, maar ik zal het nu reeds even kort toelichten. Het betreft een bouwstop en milieubeperkingen voor geiten- en schapenhouderijen. Ik zeg er eerlijk bij dat het met de nodige omzichtigheid omgeven is. Als wij het namelijk eerder bekendgemaakt hadden, hadden veel mensen nog vergunningen kunnen aanvragen die wij niet hadden kunnen weigeren. Wij moesten daarom de tijdspanne tussen het moment van bekendmaking en het moment van besluitvorming in uw Staten zo kort mogelijk maken. Wij stellen voor om die bouwstop per morgen te laten ingaan. Dat kan niet vandaag, want het besluit kan pas 48 uur nadat het hier genomen is, gepubliceerd worden in het provinciaal blad. Vandaar de korte termijn.

In het uit te reiken stuk kunt u uitgebreid de motivatie van het college lezen. Wij kunnen daarover straks in alle openheid met elkaar spreken. De bouwstop geldt voor zes maanden.

Dat is de maximale termijn. Na afloop van die termijn kan hij nogmaals voor zes maanden worden ingesteld. Wij gaan ervan uit dat op dat moment de discussie in de Staten over de provinciale verordening afgerond zal zijn en dat daarmee een aantal zaken zal zijn opgenomen in zowel de verordening als in de provinciale milieuverordening. Nogmaals, mocht dat onverhoopt niet lukken binnen zes maanden, dan kunnen wij wederom voor zes maanden een bouwstop afkondigen.

Het gaat hierbij om nieuwe aanvragen. Lopende aanvragen kunnen wellicht geweigerd worden, maar daaraan zit een schadevergoedingsregeling vast die wij op dit moment niet kunnen overzien. Als wij de bouwstop vandaag afkondigen, is daarbij geen sprake van een schadevergoedingsregeling.

De reden om het vandaag pas te doen en niet eerder ondanks het feit dat de discussie over de gevaren van Q-koorts al twee jaar loopt, is dat het rapport van het RIVM (Rijksinstituut voor volksgezondheid en milieu) pas op 4 december jongstleden is verschenen. Wij zijn van mening dat daarin onomstotelijk wordt aangegeven dat er een directe relatie is tussen de gezondheid van dieren en mensen. Op deze manier kunnen wij ook gevolg geven aan de oproep die door twee ministers hier in het Provinciehuis is gedaan om provinciaal en lokaal maatregelen te nemen.

Het voorstel heeft betrekking op heel Brabant. Gemeenten hebben dit nodig omdat zij overruled moeten worden door de provincie. Zolang in bestemmingsplannen is opgenomen dat er een dergelijke bedrijf mag worden gevestigd, hebben zij geen grond om dat te weigeren. Het moet een Statenbesluit zijn. Dat hebben zij nodig.

Voorzitter. Het voorstel wordt nu uitgereikt. De verdere procedure is aan de Staten. U krijgt nog tijd om te beraadslagen voordat wij de discussie met elkaar aangaan.

Ik dank u dat u mij in de gelegenheid hebt gesteld om deze toelichting te geven.

De voorzitter: Het voorstel wordt nu uitgereikt, dan kunnen degenen daar binnen de fracties die er wellicht bijzonder moeten naar kijken daarvoor de

tijd krijgen. U begrijpt het is een bijzondere zaak van spoed en urgentie. Ik mag misschien de Staten oproepen om in het belang van de zaak hierover niet al te veel naar buiten te brengen. Wij hechten aan zorgvuldigheid, maar soms moet zorgvuldigheid gewogen worden met spoed. Ik realiseer mij dat het voor sommige fracties niet mogelijk is om de leestaak te verdelen. Mevrouw Lestrade, ik heb uw verbale reactie heel goed begrepen. Daarom zal ik aan het einde van de behandeling van het voorstel "Fiets in de Versnelling" even kort schorsen voor lezen en eventueel noodzakelijk overleg. Het college kan die schorsing gebruiken voor overleg over de ingediende motie. Ik wil die pauze zo kort mogelijk houden, ik wil namelijk de agenda vóór de aangekondigde kerstlunch met u afhandelen.

Nummer 68/09

Visie 2020 met actieprogramma "Fiets in de Versnelling"

De *voorzitter*: Ik geef het woord aan de heer Van de Ven die zijn maidenspeech houdt. Mij is verteld dat het gebruikelijk is om dan niet te interromperen. Wij zullen aandachtig naar uw maidenspeech luisteren.

De heer *Van de Ven* (CDA): Voorzitter! Ik wilde mijn maidenspeech beginnen met de woorden: "Ik zal het kort houden, want dat schijnt in dit huis het gebruik te zijn." Ik kan u geruststellen, het wordt inderdaad een heel korte maidenspeech.

Wij zijn vandaag op de fiets en dan gaat alles een stuk sneller en efficiënter. Dat blijkt uit het fantastische plan dat voorligt en waarover wij vandaag iets mogen zeggen. Wij willen het college complimenteren met de wijze waarop het plan tot stand is gekomen; Het is een interactief en sportief plan.

Bij het lezen van de eerste alinea denk je even hoe zit het met Brabant. Brabant is een groene provincie, er wordt veel gefietst, Brabant heeft alom fietscoryfeeën en toch doet Brabant het minder goed op de fiets. Wat hebben wij nu aan onze fiets hangen? Het wordt hoog tijd om

daaraan iets te gaan doen.

Het plan sluit qua leefbaarheid, gezondheid en bereikbaarheid aan bij het bestuursakkoord. Fietsen appelleert ook aan iets samen doen, heeft ook een sociale functie en bevordert de cohesie in de samenleving. Kortom, het plan bevat een aantal goede uitgangspunten waarmee wij ons kunnen identificeren.

Een punt van zorg was de financiële onderbouwing. Als je iets doet, moet je het goed doen. Gelukkig zijn in de begroting voldoende financiële middelen gevonden.

Wij wensen het college succes met de uitvoering van dit plan. Het is een uitdaging om Brabant als dé fietsprovincie van Nederland op de kaart te zetten. Ik zeg daarom welgemeend: "Fiets hem erin".

De heer *Erciyas* (SP): Voorzitter! Wij hebben vanaf het begin gepleit voor het hoogste scenario. Het verplaatsen per fiets moet in onze ogen maximaal gestimuleerd worden. Dat pleidooi is door veel fracties in de huis gehouden. Tijdens de begrotingsbehandeling hebben PS zich unaniem uitgesproken voor dit hoogste scenario. De beste keuze is gemaakt, dus ik laat een opsomming van onze argumenten achterwege. Wij vinden dat het hoogste scenario op twee manieren meer evenwicht brengt in ons beleid. Met dit scenario geven wij namelijk een duidelijk signaal af dat wij niet alleen investeren in infrastructuur voor de auto maar in brede zin mobiliteit betrachten. Dat is een positieve ontwikkeling.

Door de keuze voor het hoogste scenario krijgen kleine en middelgrote gemeenten meer mogelijkheden op het gebied van infrastructuur, stallingvoorzieningen en fietsleensystemen. Wij zijn daarmee bijzonder blij. Brabant is immers méér dan alleen de grote steden.

De *voorzitter*: Ik geef het woord aan mevrouw Zwijnenburg van de VVD. Ook voor haar is het haar maidenspeech. Zij zal dus niet worden geïnterrupteerd.

Mevrouw *Zwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Mijnheer de voorzitter! Voor ons ligt de Visie 2020 met het

actieprogramma "Fiets in de Versnelling". Het is heel bijzonder dat ik namens de VVD daarop mag reageren, want ik hoor bij de groep die via die nota verleid moet worden om te gaan fietsen. Ik heb een fiets, maar als ik in mijn dorp fiets, gaan mensen spontaan langs de kant staan en zeggen: Goh, kan jij fietsen? Ik zit liever in de auto.

De totstandkoming van deze nota is uitstekend verlopen. Wij zijn overal bij betrokken geweest. Toen de nota voor ons lag, zei de gedeputeerde: "Ga toch fietsen!" Die woorden kun je op twee manieren uitleggen. De eerste is: joh, ga wat anders doen en de tweede: kom, wij gaan met zijn allen op de fiets. Het is zowel een negatieve als positieve manier om de nota uit te leggen.

In eerste instantie was ik geneigd tot een negatieve uitleg, dat moet ik eerlijk toegeven. Aanvankelijk was het de bedoeling er een tandje bij te zetten. Bij de begrotingsbehandeling van 27 november hebben GS de opdracht gekregen om scenario drie te kiezen. Dat roept echter wel vragen op. Zoals iedereen heeft kunnen lezen, ging de voorkeur van het college uit naar scenario twee. Als argument werd genoemd dat de financiële draagkracht van derden onzeker is. Vooral gemeenten geven aan moeite te hebben 50% cofinanciering te realiseren. Bij scenario 3 is het bovendien lastig om provinciale middelen vrij te maken. Nu GS min of meer gedwongen zijn te kiezen voor scenario 3, hoe denken zij deze problemen op te lossen en hebben zij al contact gehad met de gemeenten over de voorliggende problemen? Als de gemeenten daadwerkelijk problemen hebben, welke invloed heeft dit dan op de actieplannen?

In het stuk staan voorbeeldgezinnen. Het zal u ongetwijfeld niet ontgaan zijn dat de VVD menig voorbeeldgezin kan noemen, maar hier wordt gesproken over een vader, een moeder en twee kinderen. Bij scenario 3 is het hele gezin ontzettend gelukkig in 2020. Iedereen gaat op de fiets. De sportschool hoeft nog maar één keer per week bezocht te worden en de kinderen zijn reuze blij. Als dit scenario inderdaad werkelijkheid wordt, kunnen wij toch niet verantwoordelijk gesteld worden voor het failliet gaan van de sportscholen? Ik vind dat iedere individu mag kiezen of hij op de fiets gaat of niet.

Wij zijn voorstander van een ambitieus fietsprogramma. Wij zijn tenslotte ook een actieve partij. Het zou heel mooi zijn als wij kunnen bewerkstelligen dat Brabant dé fietsprovincie van Nederland wordt.

Ik geef even de punten aan waarom de VVD kiest voor scenario 3. Dit bevat o.a. de verbetering van de fietsvaardigheid van de jeugd, een veilige fietsomgeving en fietsroutes voor de jeugd; parkeergelegenheid voor fietsen op scholen; verbeteren van fietsplaatsen bij bedrijven; deelname aan Europese projecten en het Brabantse fietsbeleid als exportproject.

Wij hebben nog wel enige zorgen over deze nota, met name over de communicatie. In het verleden zijn hier plannen gepresenteerd waarbij de communicatie niet verlopen is zoals het hoorde. Wij willen benadrukken dat hiermee extra zorgvuldig moet worden omgegaan.

De partners dienen op een zorgvuldig manier bij een en ander betrokken te worden opdat er geen doublures optreden. Ook de regering is bereid geld uit te trekken om het fietsen te stimuleren. Maak daar ook gebruik van!

Wij zijn een groot voorstander van een jaarlijkse evaluatie, met name de eerste jaren. Op die manier kunnen wij bijsturen en corrigeren als dat nodig is. Wij wensen de gedeputeerde veel succes met het actieplan en sluiten af met: Ga toch fietsen, maar dan in de positieve zin van het woord.

Mevrouw Gounou (PvdA): Voorzitter! Vandaag stellen wij het geactualiseerde fietsplan voor de provincie Noord-Brabant vast; een plan waarbij alle actoren en belanghebbenden een input hebben kunnen leveren. Deze aanpak is bekend bij de commissie EMG. Die is ook toegepast bij de Strategische visie goederenvervoer. Het enthousiasme van alle belanghebbenden heeft ertoe geleid dat wij deze procedure ook bij deze fietsnotitie wilden toepassen. Wij complimenteren de gedeputeerde met het verloop van het proces en met de wijze waarop zij de regie heeft gevoerd.

Voor ons is het opstellen van een dergelijk plan voor de fiets veel meer dan alleen fietsen, omdat de fiets hierdoor als een gelijkwaardige mobiliteits

vorm wordt neergezet. Behalve dat de fiets veel voordelen oplevert, vinden wij de fiets een zeer belangrijke schakel in de hele vervoersketen. De fiets kan een domino-effect veroorzaken op o.a. het ov-gebruik, het ontlasten van de drukte in de stad, et cetera.

Het is voor ons vanzelfsprekend dat je er helemaal voor moet gaan als je echt iets met de fiets wilt bereiken. Wij doen dat, want wij kiezen volmondig voor scenario 3.

Jammer genoeg leken GS hier in eerste instantie een beetje de handrem op te zetten. Maar eigenwijs als de Staten soms kunnen zijn, hebben zij toch voor het maximale gekozen. Het deed mij een genoegen te zien dat de gedeputeerde hier blij mee was. Ik deel dus niet de opvatting van mevrouw Zwijnenburg dat GS min of meer gedwongen zijn door de Staten.

De accenten sluiten goed aan bij de drie lijnen zoals die worden gedefinieerd. Het gaat om het beschikbaar stellen van meer fietsleensystemen à la de ov-fiets. Afgelopen jaar hebben wij daartoe een motie ingediend, die door verschillende partijen is gesteund. Wij steunen het streven naar meer en veiliger parkeergelegenheden voor fietsers waardoor zij met een gerust hart hun fiets kunnen stallen. Het is belangrijk dat gekeken wordt naar mogelijkheden voor nieuwe fietsinfrastructuur en dat kleinere gemeenten ook de mogelijkheid krijgen om deel te nemen. Het meest belangrijke is dat de fiets vaker gebruikt kan worden bij voor- en na-transport van het openbaar vervoer. Wij menen dat er met meer aandacht gekeken moet worden naar de capaciteit van fietsparkeerplaatsen bij ov-knooppunten en transferia.

Er blijft echter nog een punt liggen. Uit onderzoek blijkt dat reden nummer één om niet te gaan fietsen, te maken heeft met het slechte weer in Nederland. Als de gedeputeerde dat nog zou kunnen beïnvloeden, denk dat hier een perfect plan voorligt. Misschien zou een fietsparaplutje, sorry een stressparaplutje een oplossing kunnen zijn!

De *voorzitter*: Dank u wel, mevrouw Gounou. Dat werpt weer een heel ander licht op het waarderen van de klimaatverandering!

Het woord is aan de heer Martens.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! De nota "Fiets in de Versnelling" ligt voor ter besluitvorming. Wij zijn de gedeputeerde en haar ambtenaren dankbaar dat het zo ver heeft kunnen komen. Het is een uitgebreid proces geweest; de partners uit het veld zijn erbij betrokken en dat waarderen wij zeer. Fietsen heeft veel voordelen: het is goedkoop, korte afstanden kunnen snel worden afgelegd, het is duurzaam en gezond. Als de sportscholen misschien failliet gaan, kunnen zij altijd nog fietsen verkopen of repareren. Volgens mij zit daarvoor in Brabant een grote toekomst. Wij hopen dan ook dat in 2020 Brabant dé fietsprovincie van Nederland is. Ik verwijs even naar de Europese top in Amsterdam waar premier Kok en anderen op de fiets sprongen. Misschien kan tijdens BrabantStad Culturele Hoofdstad alle vervoer per fiets plaatsvinden.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Prins Claus op de fiets, dat was ook een beroemd beeld in de Nederlandse cultuur. Eigenlijk missen wij iemand vandaag; Paul Smeulders. In de commissie is hij de pleitbezorger van het fietsbeleid. Door zijn niet aflatend enthousiasme heeft hij de commissieleden meegekregen in een prachtig fietsbeleid dat nu voor ons ligt. Ik wil dat niet onvermeld laten. Paul, bedankt!

Er ligt een prachtig plan voor waarmee wij de komende jaren aan de slag kunnen gaan en waarmee wij moeten proberen mensen echt duurzaam op de fiets te krijgen zodat de fiets een belangrijk onderdeel wordt van het vervoer.

Twee aspecten zijn daarbij heel belangrijk. Dat betreft allereerst de transitie in de mobiliteit om steeds vaker gebruik te maken van de fiets. Een impuls in dezen is absoluut noodzakelijk. Vervolgens is de fiets een heel belangrijk instrument in het voor- en natransport van het ov. Het fietsbeleid biedt daarvoor belangrijke bouwstenen en aangrijpingspunten. Ik vraag GS om met name die twee aspecten vorm te geven in het uitvoeringsprogramma, samen met de partners.

Zoals reeds is opgemerkt, is het misschien wat lastig voor de gemeenten. Ik vraag het college om nog eens te kijken naar mogelijkheden in het kader van cofinanciering en gebruik te maken van de middelen die het Rijk op dit moment beschikbaar stelt teneinde hier snel een slag te kunnen maken. Dan zetten we een grote stap vooruit in het Brabantse fietsbeleid voor de komende jaren.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Ik zal het heel kort houden. Wij zijn verheugd over het brede draagvlak voor scenario 3. Daarmee wordt Brabant op de kaart gezet als dé fietsprovincie van Nederland in plaats van de Q-koortsprovincie van Nederland. Wij hopen dat een toename van het fietsgebruik zal bijdragen aan een betere luchtkwaliteit in de Brabantse steden die op dit moment heel slecht is, zoals u weet. Wij pleiten voor een goede jaarlijkse evaluatie.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Ook D66 is blij met de wijze waarop dit proces in gang is gezet en met de betrokkenheid van de Staten- en commissieleden. Bij de voorbereidingen was ik helaas niet aanwezig, maar Paul Smeulders van GroenLinks was hier inderdaad zeer actief. Wij moeten echter wel kritisch blijven op de uitkomsten.

Het gaat om een visie gekoppeld aan een actieprogramma. Ik blijf erbij dat het actieprogramma niet smart geformuleerd is. In de uitwerking zien wij graag beter geformuleerde plannen met haalbare doelen: specifiek meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden, etc. U kent het hele verhaal. Dan kunnen wij dat controleren. Natuurlijk moet niet ieder fietspad met de centimeter gemeten worden, maar het is wel prettig als wij kunnen werken conform de richtlijnen die wij ons zelf hebben opgelegd en dat is hier niet het geval. Ik zie de Zuidelijke Rekenkamer alweer aan de bel trekken.

Ik krijg kippenvel bij de voorbeelden die in de variant 3 worden gegeven. Sanne is getrouwd met Max, zij hebben twee kindjes. Zij heeft een deeltijd baan en zorgt voor de kinderen en hij zit gewoon op zijn luie kont thuis te studeren. Daarvan word ik dus niet vrolijk! Er zijn toch

andere variaties in het Brabantse leefpatroon die als voorbeeld kunnen worden aangehaald! Zij gaan wel allemaal op de fiets; dat is een voordeel. Ook ik wil benadrukken dat communicatie heel belangrijk is. Wij zien namelijk dat allerlei ideeën van verschillende gemeenten niet aansluiten bij de plannen van de provincie. Ik herinner aan de discussie in Breda over de fietstunnel die onder het station is gerealiseerd in het kader van de aanpak van de spoorzone. De fietsers moeten met de fiets aan de hand door de tunnel lopen. Dat is niet de wijze waarop wij met variant 3 het fietsverkeer willen stimuleren. De communicatie moet heel duidelijk zijn. Uiteraard moet een en ander geëvalueerd worden. Voor de rest zijn wij tevreden met het feit dat er zoveel aandacht aan de fiets besteed wordt.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Voorzitter! Op de fiets genieten wij zeker meer van ons Brabantse landschap. Fietsen is bovendien beter voor het milieu en voor onze gezondheid. Wij hebben ons wel zorgen gemaakt over de veiligheid en hopen met dit fietsplan een en ander veilig te kunnen maken voor de fietsers.

Er zijn zorgen over de mogelijkheden van onze partners om mee te doen. Ik hoop dat de gedeputeerde hierover iets kan zeggen.

Misschien is de gedeputeerde gedwongen om extra geld te zoeken, maar wij zijn zeer verheugd dat wij nu met scenario 3 aan de slag kunnen.

Ik heb dit weekend een bezoek gebracht aan een voorbeeldgezin in mijn familie. Daar was Sinterklaas ook geweest en de kinderen hadden een eenwieler gekregen. Onder welk scenario valt een eenwieler? Ik heb geprobeerd om op die eenwieler te rijden maar dat is niet helemaal charmant afgelopen.

De *voorzitter*: Dat moet u ook niet meer doen!

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Het voorstel behelst dat wij met twee wielen door de provincie kunnen gaan rijden. Wij ondersteunen dit van harte.

Mevrouw *Van Nieuwenhuizen* (GS;VVD):

Voorzitter! Wij zijn blij met de complimenten voor het college maar zeker voor onze ambtenaren. Ik wijs u graag even op onze Suske en Wiske van de fiets die op de tribune zitten. De complimenten moeten zeker hun richting uitgaan. Ik wil even Paul Smeulders noemen; anderen hebben dat ook al gedaan, Het is jammer dat hij er niet bij kan zijn, maar iemand kan het hem vast wel even twitteren.

De heer *Martens* (GroenLinks): Dat is al gebeurd, mevrouw Van Nieuwenhuizen.

Mevrouw *Van Nieuwenhuizen* (GS;VVD): Fijn. Ik weet dat hij zelf een verwoed twitteraar is. In de laatste vergadering deed hij nog een oproep aan mij. Hij zei: gedeputeerde, u hebt ons destijds als ambassadeurs van de Visie goederenvervoer zo'n mooi knijpbootje gegeven en wij hebben voor Haal meer uit de weg een leuk autootje gehad. Ik zei tijdens de vergadering dat ik wel een idee zou krijgen. Ik ben niet helemaal geslaagd, maar u krijgt zo meteen een kaartje met een foto van wat u krijgt. Wij hebben al één exemplaar kunnen krijgen. Het is een fietsje van de Wereldwinkel Madagaskar. Wij dachten dan steunen wij meteen een goed doel. Het is rood/wit, onze provinciale kleuren. Ik hoop dat u dit allemaal op uw bureau of ergens anders wilt neerzetten als fietsambassadeurs. Omdat de heer Boel vandaag afscheid van de Staten neemt, wil ik hem dit exemplaar geven.

Voorzitter. Er is aandacht gevraagd voor de positie van onze partners en met name voor de gemeenten. De gemeenten komen inderdaad ook in financieel zwaar weer terecht, Dat geldt niet alleen voor de provincie. Zij zullen daarvan natuurlijk de consequenties ondervinden. Ik kan alleen zeggen dat ik ontzettend veel enthousiasme tegenkom bij de gemeenten en heb wel het vertrouwen dat zij alles op alles zullen zetten om hun investeringen in het kader van de fiets te doen. Uit de plannen die zijn ingediend ten aanzien van de € 5 mln. die wij al eerder voor de fietsinfrastructuur ter beschikking hebben gesteld, blijkt dat er sprake is van heel goede ontwikkelingen zowel voor de aanleg van

fietspaden als voor het realiseren van bewaakte fietsstallingen. Dergelijke initiatieven zien wij ook bij de kleinere gemeenten.

Wij hebben inmiddels een brief gekregen van het ministerie over het rijksgeld. De eerste aanvragen moeten voor 15 februari ingediend zijn. Zij zijn al bijna klaar. Wij hebben de indieninstructies ontvangen. Zoals het er naar uitziet, zullen er fietssnelwegplannen voor Oss/Den Bosch worden ingediend en voor Eindhoven/Helmond. Ik kan u ook al melden dat wij waarschijnlijk een provinciegrensoverschrijdend initiatief zullen indienen, namelijk van Den Bosch naar Zaltbommel. U kunt ervan verzekerd zijn dat wij onze uiterste best doen om zoveel mogelijk rijksgeld voor de fiets naar Brabant te halen.

Wat de opmerking over het voorbeeldgezin betreft, ik heb zelf ook geen voorbeeldgezin. Het is niet mijn gezin dat in het boekje staat. Het had inderdaad ook anders gekund. Er zit verder geen bedoeling achter. Wij hebben een man, een vrouw, een jongen en meisje willen neerzetten.

Wij zullen ervoor zorgen dat de communicatie gericht wordt op alle Brabanders, in welke leefsituatie dan ook. Wij zullen dat zo breed mogelijk oppakken.

Wij zullen proberen zo goed mogelijk te evalueren en de resultaten via de reguliere P&C-cyclus bij u te melden.

Mevrouw Lestrade heeft helemaal gelijk met haar opmerking dat het actieprogramma nog niet erg smart was geformuleerd. Wij kunnen niet alles tegelijk, maar wij gaan eraan werken om het zo concreet mogelijk in te vullen. Er bestaat bijzonder veel enthousiasme voor dit plan. Er heeft zich al een gemeente aangemeld die nog dit jaar een fietscongres wil organiseren en daarvoor zelf de accommodatie ter beschikking stelt. Inmiddels hebben wij samen met Helmond en Den Bosch plannen om het internationale fietscongres Velocity naar Brabant te halen. Voor 2011 is dat al vergeven aan Sevilla, maar wij proberen het in 2012 naar Brabant te krijgen. Er zijn dus al veel concrete acties. Wij zullen de commissie EMG van de ontwikkelingen op de hoogte houden.

Mevrouw Gounou sprak over het slechte weer. Ja, als wij daaraan iets zouden kunnen doen! Er is een

klein project waarbij gebruik wordt gemaakt van zeer innovatieve stoplichten. Er is namelijk gebleken dat bij slecht weer met name scholieren niet wachten totdat het stoplicht op groen springt en het erop wagen. Daarom hebben wij weermeters op het stoplicht gemonteerd. Als daarin water valt, krijgen de fietsers eerder groen licht, mits de verkeerssituatie dat uiteraard toestaat. Daarmee zijn goede resultaten behaald en dat project wordt uitgebreid naar de rest van Brabant. Het weer kunnen wij niet beïnvloeden, maar misschien kunnen wij het de fietsers iets gemakkelijker maken.

De *voorzitter*: Ik kijk rond en inventariseer of er behoefte is aan een tweede termijn. Ik zie dat dit niet het geval is.

In stemming komt Statenvoorstel 68/09

De heer *Van de Ven* (CDA): Voor.

De heer *Erciyas* (SP): Voor.

Mevrouw *Zwijnenburg-van der Vliet* (VVD): Voor.

Mevrouw *Gounou* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Voor.

De *voorzitter*: Ik stel vast dat het Statenvoorstel met algemene stemmen is aangenomen.

Ik meen dat het verstandig is om nu even te schorsen. Dat geeft de fracties de gelegenheid om even over het spoedheidshalve in uw midden gelegde voorstel te spreken. Dat geeft het college de tijd om zich te beraden over de ingediende moties.

Ik zou de kerstlunch om een uur willen laten

beginnen in plaats van om twaalf uur. Wij hebben nog wel een uurtje nodig wat alles wat nog op de agenda staat. Over tien minuten zien wij elkaar hier terug.

De vergadering wordt geschorst van 11.37 uur tot 12.07 uur.

Nummer 10/10

Bouwstop en milieubeperkingen voor geitenhouderijen

De *voorzitter*: Ik heropen de vergadering en vraag gedeputeerde Hoes om nog een korte technische toelichting te geven, plus een aanvulling en verbetering op het document dat aan u is uitgereikt.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Voorzitter! De datum had aangepast moeten worden. In het stuk staat: per 14 december. Dat moet zijn: per 12 december. Wij hebben per ongeluk de verkeerde pagina gekopieerd.

In het stuk wordt gesproken over geitenhouderijen maar wij hebben vanochtend afgesproken dat het ook over de schapen gaat.

Ten slotte deel ik u mee dat ik zojuist de voorzitter van de ZLTO geïnformeerd heb over het standpunt van het college van GS en de discussie die dadelijk zal plaatsvinden. Hij heeft begrip voor onze situatie, maar heeft ons wel verzocht om zo snel mogelijk met de sector te overleggen en te kijken hoe wij een en ander gezamenlijk goed kunnen invullen. Er is wel een formele stop maar wij moeten kijken hoe wij samen de differentiatie binnen Brabant vorm kunnen geven.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Voorzitter! Reeds geruime tijd en in het bijzonder sinds vorige week woensdag is de druk toegenomen om na te denken over maatregelen die wij willen en moeten nemen in het kader van de volksgezondheid.

Voorzitter. Ik wil u complimenteren voor de wijze waarop de bijeenkomst van vorige week woensdag was voorbereid. Dat geldt ook voor eerdere berichtgeving. Ik wil ook onze oud-commissaris

mevrouw Hanja Maij-Weggen complimenteren die in april/mei het onderwerp Q-koorts aan de orde heeft gesteld en haar zorgen heeft uitgesproken. Gezondheid is ons allemaal zeer dierbaar. Dat leidt soms tot het nemen van draconische maatregelen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Mag ik uit de inleidende zinnen van de heer Van der Doelen opmaken dat hij volkomen overvallen werd door de ernst van de situatie?

De heer *Van der Doelen* (CDA): Voorzitter! Het is volkomen misplaatst om die conclusie te trekken. Wij hebben bij herhaling gesproken over de problemen en welke maatregelen genomen kunnen worden. Ik wil geen debat voeren over wat wel en niet goed gegaan is. Het gaat nu om de notitie die voorligt en het standpunt dat wij met elkaar moeten innemen. Dit zal nog heel vaak terugkomen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): De heer Van der Doelen schetst voor mij een vreemde situatie, want zowel landelijk als provinciaal zijn wij al in een vroeg stadium met voorstellen gekomen om de Q-koorts te bedwingen. Hij is daarin echter niet meegegaan. Ik ben benieuwd wanneer het CDA hier in de Staten een en ander aan de orde heeft gesteld.

De *voorzitter*: Misschien mag ik als voorzitter een oproep doen? Wij hebben een volle agenda. Het onderwerp is heel belangrijk, maar het voorstel ziet vooral op een betrekkelijk technische interventie vanwege de gegeven situatie. Ik kan mij voorstellen dat dit onderwerp nog in bredere zin terugkomt. Ik roep u op om zoveel mogelijk over het voorstel te spreken. Het voorstel impliceert de zorg en daarom stellen wij voor dit nu te doen en de bredere beschouwingen, met alle respect, voor een later moment te bewaren.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Ik kan hiermee absoluut niet akkoord gaan. Daarvoor is de situatie te ernstig en wij hebben slechts tien minuten de tijd gekregen om het stuk te lezen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! Ik wil mevrouw Verstappen hierin graag ondersteunen. Ik wil nu ook het bredere verhaal aan de orde laten komen.

De *voorzitter*: Er kunnen natuurlijk verhalen worden gehouden. Dat is mijn punt niet, maar ik wijs op het feit dat het voorstel ziet op een betrekkelijk technische interventie in een proces waarvan de importantie inderdaad veel breder is. Uiteraard kunt u allerlei opmerkingen maken. Mijn oproep is vooral praktisch gericht en niet inhoudelijk. Ik vraag u een beetje oog op de tijd te houden. Ik realiseer mij dat dit nu heel lastig is. Ik doe een poging om een zeker evenwicht te vinden tussen het belang van het onderwerp, de emoties en analyses die daarbij horen en het karakter van het voorstel zoals dat voorligt.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Ik wil wel graag een antwoord op de vraag wanneer een en ander hier door het CDA aan de orde is gesteld.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Voorzitter! Mijn opmerkingen over en de complimenten voor de wijze waarop de zaak is aangepakt, geven aan dat er sprake is van een verleden. Het zetten van dergelijke stappen kan heel moeilijk en emotioneel zijn, met name omdat het gaat om de samenleving, om grote gebieden en om bedrijven. Wij steunen het voorstel voor een bouwstop. Daarover geen misverstand. Die maatregelen moeten wij willen nemen en heel snel. Dat gebeurt nu en wij ondersteunen dat graag.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Vanaf 2007 wisten wij wat wij konden doen. Dat is dus twee jaar en daarom vind ik niet dat er snel is ingegrepen, sorry.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Er is al eerder gesproken over een bouwstop. De problemen bestaan inderdaad al een paar jaar. Er is voorgesteld om de dieren in te enten. Er zijn ook allerlei andere maatregelen voorgesteld. Ik heb van de week de opmerkingen van de heer Coutinho goed gehoord. Teams van deskundigen hebben zich heel zorgvuldig beziggehouden met het

afpellen en het zetten van stappen in dit proces. Ik geef brede steun aan die aanpak. Wij steunen ook het voorstel om een bouwstop af te kondigen.

Mevrouw *Slegers* (SP): Vindt de heer Van der Doelen dat de maatregelen zoals die nu door VWS (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) en LNV (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) zijn aangekondigd ver genoeg gaan? Is hij het met ons eens dat het beter geweest was als het voorzorgprincipe eerder was gehanteerd en er niet gewacht was op de definitieve uitkomsten van de onderzoeken?

De heer *Van der Doelen* (CDA): Een als-vraag wordt altijd gesteld in relatie tot. Wij hadden vertrouwen in de aanpak van de ministers. Op dit moment worden er stappen gezet op basis van de huidige inzichten. Ik vertrouw volledig op het deskundigenteam en ik ga ervan uit dat dit team ons de juiste informatie geeft. Op basis van hun informatie zal het CDA conclusies trekken en maatregelen nemen.

Mevrouw *Slegers* (SP): De heer Van der Doelen vertrouwt dus volledig op het ministerie van LNV en het deskundigenteam van het RIVM. Ik begrijp hieruit dat het CDA geen vertrouwen had in alle andere deskundigen en onderzoeksinstituten die de afgelopen jaren hiervoor hebben gewaarschuwd.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Voorzitter! Dat hoort mevrouw Slegers mij niet zeggen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Hoe kijkt het CDA aan tegen de communicatie tussen de ministeries van LNV en van Volksgezondheid? Het CDA geeft immers altijd aan dat volksgezondheidsbelangen gaan boven de economische belangen van LNV. Artsenkringen en de GGD (Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst) hebben deze geluiden eerder laten horen. Hoe ziet de heer Van der Doelen die belangenafweging?

De heer *Van der Doelen* (CDA): Voorzitter! Nogmaals, ik sta volledig achter de adviezen van

de ministeries en van het deskundigenteam. Het is logisch dat andere mensen bezorgd zijn en adviezen willen geven. Wij zijn ook bezorgd, maar ik spreek mij niet uit over de vraag of er niet eerder maatregelen genomen hadden moeten worden. Dat suggereert namelijk dat het in het verleden misgegaan is en dat betwijfel ik ten zeerste. Het deskundigenteam is al langer in functie en heeft zijn uiterste best gedaan om in het kader van de volksgezondheid de juiste stappen te zetten. Ik wil geen vergelijking maken tussen wat met gezondheid en met economie te maken heeft. Ik ben begonnen met de opmerking dat gezondheid boven alles gaat. Dat streeft het CDA na.

De *voorzitter*: Ik moet het gemeenschappelijk belang bewaken. Er worden vragen gesteld over onderwerpen die wij niet hebben kunnen voorbereiden en die voor een deel thuishoren in de Tweede Kamer. Daar zijn de verantwoordelijke ministers. Ik begrijp best dat wij dit onderwerp niet strikt technisch kunnen behandelen en uitsluitend op deze maatregel kunnen richten, maar ik zou dat toch wel het dominante perspectief in dit debat willen laten zijn met uw welnemen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Met uw welnemen, voorzitter, wij vormen hier de grootste Q-koortshaard van heel Europa. U moet begrijpen dat wij hier echt ons zegje willen doen nadat wij twee jaar lang aan de bel hebben getrokken. Het epidemiologisch verband is door de directeur van het RIVM bij de uitbraak in Herpen in 2007 al duidelijk vermeld. Voor het RIVM maakt het nieuwe rapport niet uit. Daaruit blijkt inderdaad dat dichtbij wonen meer kans op besmetting geeft. De directeur kreeg steeds nul op het rekest bij de ministers en wij verwijten hun dan ook dood door schuld. Waarom heeft het CDA niet eerder gehoor gegeven aan die oproep van de directeur van het RIVM?

De *voorzitter*: Mijnheer Van der Doelen, wilt u ook afronden?

De heer *Van der Doelen* (CDA): In een deskundigenteam zitten ook mensen die wellicht

operationeel wat verder willen gaan bij het zetten van nieuwe stappen en meer conclusies verbinden aan stappen die reeds gezet zijn. Ik verwijs naar vaccinaties. Ik denk dat iedereen een jaar geleden het volste vertrouwen had in vaccineren. Het was niet eerder bekend of vaccineren zou helpen. Degene die zegt dat dit wel zo was, neemt die opmerking dan maar voor zijn rekening. Wij proberen onze maatregelen af te stemmen op de conclusies van het deskundigenteam.

Mevrouw Lestrade stelde mij een vraag over de communicatie. Het is heel belangrijk dat de informatie van de ministers rechtstreeks naar de gemeenten gaat. Als de provincie daarbij een faciliterende en coördinerende rol kan vervullen, steunen wij dat heel graag. Er moet een rechtstreekse informatiestroom zijn.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! Wij zullen het college straks vragen om in kaart te brengen hoe die informatie-uitwisseling binnen Brabant de afgelopen jaren is verlopen en hoe de besluitvorming heeft plaatsgevonden. Gaat het CDA dat verzoek steunen?

De heer *Van der Doelen* (CDA): Voorzitter! Wij moeten dat verzoek eerst zien. Wij zullen goed bekijken wat wij wel en niet kunnen steunen. Het instellen van een bouwstop steunen wij van harte. Ik ga ervan uit dat de bouwstop voldoende is om de bestrijding van de Q-koorts effect te laten sorteren. Wij zullen elkaar natuurlijk spreken over alle maatregelen die nog genomen moeten worden.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! Ik begin met een algemeen betoog en ga daarna in op het voorliggende besluit. De heer Van der Doelen refereerde aan emoties. Ik zal mijn best doen om een zakelijk en rationeel betoog te houden. Dat kan volgens mij heel goed.

De rode draad in de commotie rondom de Q-koorts is natuurlijk het veel te late ingrijpen van de ministers van LNV en VWS. Daardoor is niet alleen de volksgezondheid ernstig geschaad, maar worden ook de geiten- en schapenhouderijen in Nederland bijna in hun voortbestaan bedreigd.

Ironisch maar vooral pijnlijk is dat de bewuste afweging van LNV en VWS om steeds maar niet in te grijpen, gestoeld is op de wens om juist die agrarische sector en zijn economische belangen te beschermen en zijn belangen te stellen boven de belangen van de volksgezondheid. Juist door zo lang in gebreke te blijven, hebben beide ministeries niet alleen ruim baan gegeven aan een ernstige epidemie met veel slachtoffers, maar ook aan de ondergang van juist die agrarische sector die zij ten koste van zoveel overeind wilden houden. Er is wederom sprake van een massale, pijnlijke en moreel tamelijk verwerpelijke ruiming van dieren, waarvan wij ooit zeiden dat wij dat nooit meer zouden laten gebeuren.

Laten wij hopen dat in elk geval de bewindvoerders van de genoemde ministeries en hun partij hebben geleerd dat ontkenning en stilzwijgen niet de juiste beleidskeuzes zijn bij problemen van deze aard en omvang.

Ook na de maatregelen die beide ministers hier woensdag hebben aangekondigd, zijn er zeker in Brabant nog steeds meer vragen dan antwoorden. Er zijn hoe dan ook veel Q-koortspatiënten en gedupeerde geiten- en schapenhouders. Ik wil daarover enkele vragen stellen aan het college van GS.

In april 2008 schreef de GGD Hart voor Brabant een intern kritisch rapport over de aanpak van de Q-koortsepidemie.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Is mevrouw Slegers het met mij eens dat het CDA de eerste partij was die aangedrongen heeft op gezondheidsonderzoeken?

Mevrouw *Slegers* (SP): Dat ben ik niet met de heer Van der Doelen eens.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): De Partij voor de Dieren heeft hier een motie ingediend die door de coalitie massaal werd afgewezen. Er zou geen gezondheidsonderzoek nodig zijn. Een maand later is het CDA met precies dezelfde motie teruggekomen.

De heer *Van der Doelen* (CDA): In de eerste de beste

commissievergadering waarin dit punt aan de orde was, hebben wij meteen een gezondheids-onderzoek afgedwongen bij de gedeputeerde. Op dat moment was daarvoor wellicht weinig draagvlak. Het klopt dat anderen daarvan handig gebruik gemaakt hebben om een motie in te dienen.

De *voorzitter*: Ik stop dit even. Mevrouw Slegers gaat u door.

Mevrouw *Slegers* (SP): Ik laat het bij de opmerking dat ik een fundamenteel andere beleving heb van die commissievergadering.

Voorzitter. Uit dat interne rapport blijkt dat het soms maanden duurde voordat de GGD Hart voor Brabant op de hoogte werd gebracht van besmette bedrijven en daardoor geen maatregelen kon nemen. De ministers van LNV en VWS bleken niet geïnteresseerd in dat rapport en de GGD was zelfs niet welkom op het ministerie van LNV. Hoe zat dat op het provinciehuis? Was het college van GS wel ontvankelijk voor die verontrustende informatie van de GGD? Heeft het college contact gehad met de GGD en kennisgenomen van dat rapport van april vorig jaar en zo ja, wat heeft het gedaan met die kennis?

In de commissie RM is de Q-koorts verschillende malen ter sprake gebracht door PS. Met name mevrouw Verstappen heeft dat regelmatig gedaan. Is het college van mening dat het adequaat heeft gehandeld sinds de GGD zijn verontrusting kenbaar heeft gemaakt? Het lijkt er namelijk sterk op dat ook het provinciebestuur lange tijd de voornaamste informatie van de GGD naast zich heeft neergelegd. Gedeputeerde Staten hebben in ieder geval niet ervoor gekozen om de Brabantse bevolking tijdig te informeren over de risico's van de Q-koorts en over de besmette Brabantse bedrijven. Waarom is dat niet gebeurd? Mijn fractie verzoekt het college, in navolging van de oproep die de SP gisteren in de Tweede Kamer heeft gedaan, dat alle communicatie tussen de GGD en het provinciehuis openbaar gemaakt wordt, zodat iedereen kan zien hoe een en ander is verlopen en welke belangen er gediend werden.

De Wet op de publieke gezondheidszorg is ook een

factor van betekenis. Die wet geeft lokale bestuurders veel mogelijkheden om in het belang van de volksgezondheid vergaande maatregelen te treffen, ook als de verantwoordelijke rijksoverheid in gebreke blijft. In die wet staat o.a. dat burgemeesters de bevoegdheid hebben om als sprake is van besmettelijke ernstige ziektes die een ernstig gevaar blijken of lijken voor de volksgezondheid, samen met de GGD en de officier van justitie over te gaan tot bijvoorbeeld isolatie- en quarantainemaatregelen. Deze wet geeft lokale bestuurders heel veel vrijheid. Kent het college deze wet die pas op 1 december 2008 in werking is getreden. Zo ja, hebben GS de Brabantse burgemeesters en wethouder actief geïnformeerd over het bestaan en over de mogelijkheid van deze wet? Hebben GS overwogen om gebruik te maken van deze wet en zelf maatregelen te treffen als zij meenden dat maatregelen van LNV en VWS te lang op zich lieten wachten, al wat het alleen maar uit voorzorg?

Mijn volgende vraag betreft gevolgschade. De schade die ondernemers leiden door het ruimen, worden door het Rijk vergoed. Zijn die vergoedingen toereikend?

De *voorzitter*: Mevrouw Slegers, mag ik u even onderbreken? U stelt buitengewoon relevante en adequate vragen. Daaraan wil ik niets afdoen, maar nu gaat het debat over het feit dat er nu een maatregel genomen moet worden. Het lijkt mij dat uw vragen nu niet beantwoord kunnen worden. Het is echter wel nodig dat zij beantwoord worden. Daarom stel ik voor dat dit schriftelijk gebeurt en dat wij eventueel daarna met elkaar bekijken hoe wij verder zullen handelen. De zorgvuldigheid waarvoor ik wil staan, vereist dat ik u vraag om nu te focussen op het voorliggende voorstel en uw vragen schriftelijk in te dienen. Wij zullen ervoor zorgen dat waar mogelijk die vragen adequaat worden beantwoord, zoals wij gehouden zijn te doen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Ik stel voor om de discussie op een ander tijdstip te voeren. Ik heb ervaring met het stellen van

schriftelijke vragen. Je kunt maanden op een antwoord wachten.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voorzitter! Mevrouw Verstappen haalt mij de woorden uit de mond. Ik heb er wel behoefte aan, en waarschijnlijk velen met mij, om op heel korte termijn fundamentele vragen te stellen en de discussie te voeren. Ik wil de discussie zelfs wat breder trekken. Omwille van de tijd zal ik dat nu niet doen.

De *voorzitter*: Dat kunnen wij ons ook voorstellen. Ik kan u vanaf deze plek nu niet aangeven wanneer deze vragen beantwoord zullen zijn. Dezelfde haast en spoed die betracht zijn bij het ontwikkelen van dit voorstel om de verantwoordelijkheid voor de bouwstop nu te nemen, zijn geboden bij het beantwoorden van de vragen die worden gesteld.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik begrijp dat het moeilijk is voor het college om nu antwoord te geven op alle vragen die worden gesteld. Als er echter iets is wat de Brabander op dit moment bezighoudt en als er iets is wat erg ingrijpend is zowel voor de mensen die de gevolgen van de Q-koorts ondervinden als voor de eigenaren van schapen- en geitenhouderijen, is het deze zaak. Wij moeten ons vandaag misschien beperken tot het voorstel van het college, maar ik vraag de Staten of wij ons ten opzichte van de Brabantse bevolking niet verplicht moeten voelen om op heel korte termijn een openbaar debat te besteden aan dit onderwerp in plaats van ons schriftelijk te laten informeren. Dat zal zich namelijk voor een groot deel onttrekken aan de Brabantse bevolking. Ik stel voor om op korte termijn een soort verantwoordingsdebat te voeren, of hoe u dat ook wilt noemen. Het klinkt misschien heel erg, mijnheer Hoes, ik zie u al kijken. Als het college vindt dat het alles gedaan heeft wat gedaan kon worden, kan daarover in een openbaar debat gesproken worden. Daar hoeven wij toch niet bang voor te zijn?

De *voorzitter*: Het voorstel van de heer Heijmans maakt vanaf nu deel van de beraadslaging uit.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Voorzitter! Het is een ordevoorstel. Ik denk dat het daarom aan de fracties is om dit te beoordelen. Ik kan namens het college toezeggen dat wij op de kortst mogelijke termijn de vragen zullen beantwoorden. De leden hebben een aantal vragen voorbereid die zij óf kunnen voorlezen óf bij ons kunnen inleveren. Wij zullen ervoor zorgen dat die vragen begin volgende week allemaal beantwoord worden.

Ik heb nog een extra probleem, voorzitter, laat ik daar eerlijk over zijn. Degene die ik waarneem, is natuurlijk het meest betrokken geweest bij deze hele affaire. Wij moeten even goed analyseren wat er allemaal gebeurd is, welke afspraken er gemaakt zijn, wat er met de verschillende rapporten gedaan is, etc. Het is allemaal niet zo moeilijk, maar wij redden het niet om dat vandaag in een paar uur te doen. Ik ondersteun daarom graag het voorstel van de voorzitter.

De heer *Thuis* (CDA): Voorzitter! Wij hebben het over een voor de Brabanders zeer belangrijk onderwerp. Ik snap de opmerkingen van de heer Heijmans en van u, voorzitter. Ik kan mij voorstellen dat wij ons nu focussen op dit voorstel en op de effecten van die bouwstop voor betrokkenen en dat wij dit onderwerp agenderen voor de Statenvergadering van 5 februari aanstaande. Ik hoor achter mij mensen lachen, maar wij moeten nu praten over de effecten van de bouwstop. Wanneer wij gaan praten over de oorzaken, analyses enz., is een goede voorbereiding noodzakelijk. Dan is 5 februari heel dichtbij.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik hoop dat bij deze Staten het belang van dit onderwerp heel duidelijk is. Ik twijfel daaraan ook niet. Misschien gaat het te ver om op korte termijn een Statenvergadering te beleggen, maar ik kan mij goed voorstellen dat wij afspreken om volgende week vrijdag een commissievergadering te houden over dit onderwerp waarin alle vragen ingediend kunnen worden en antwoorden worden gegeven voor zover dat op dat moment mogelijk is. Afhankelijk van die bespreking kan de commissie concluderen of het nodig is een extra

Statenvergadering te beleggen of het punt te agenderen voor de Statenvergadering van 5 februari. Ik vind dat wij tegenover de Brabantse bevolking zijn om dit op korte termijn en serieus te bespreken.

De heer *Thuis* (CDA): Ik verbaas mij een beetje over de suggestie van de Heijmans om het in een commissievergadering te behandelen. In het algemeen vindt de SP de Statenvergadering het belangrijke podium om met elkaar te discussiëren. Bovendien vind ik de periode tot volgende week vrijdag erg kort. Ik vind dat wij vandaag moeten spreken over de effecten van het voorliggende besluit. De andere discussie kunnen wij goed voorbereid op een ander moment voeren.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Wij steunen het voorstel van de heer Heijmans. Het is de gebruikelijke weg om het onderwerp eerst in een commissievergadering te bespreken en als het nodig is -- en ik denk dat dit inderdaad zo is -- daarna in de Statenvergadering van 5 februari. Dat is de koninklijke weg en daarmee doen wij recht aan de bezorgdheid die onder de Brabantse bevolking leeft.

De *voorzitter*: Het voorstel om volgende week een commissievergadering te houden, vormt wel een belemmering met betrekking tot het tijdstip waarop de stukken aan u kunnen worden geleverd. Het is een beetje een dilemma. Het gaat om de zorgvuldigheid, het belang van het onderwerp en de manier waarop wij het doen.

Ik wil als uw voorzitter het volgende opmerken. Collega Hoes is betrekkelijk nieuw op dit dossier. U hebt allemaal gezien wat er deze week op het provinciehuis gebeurd is. De bijeenkomst met de twee ministers en de voorbereidingen die daaraan ten grondslag lagen, mogen u misschien enig vertrouwen geven dat het onderwerp hier in ieder geval goed op de agenda staat en dat wij tijdens die informatiebijeenkomst alles eraan gedaan hebben om maximaal tegemoet te komen aan de angsten, vragen en onzekerheden die er leven. Die bijeenkomst is geweest en heeft haar functie gehad. Nu ligt hier een voorstel. Ik begrijp dat er bij de

Staten de behoefte bestaat om naar aanleiding van dit voorstel de materie in bredere zin te bespreken. Mij lijkt dat een commissievergadering moet worden voorbereid, maar wel op een tijdstip dat het ons mogelijk maakt om u adequaat te informeren. Een en ander is ook afhankelijk van de vragen die nog bij de Staten leven. Volgende week is misschien net even te snel. Wij zullen dat dadelijk onderzoeken. In de week voor kerst is er ook nog ruimte in de agenda. Ik kan mij voorstellen dat wij het dan doen. Als het volgende week vrijdag moet gebeuren, is er wel heel weinig tijd voor een adequate voorbereiding. Ik geef toe dat het een wat praktisch punt is, maar daaraan moeten wij ook denken.

De heer *Heijmans* (SP): Voorzitter! Ik heb er geen enkel probleem mee dat het niet volgende week vrijdag wordt maar een dag of vier later als dat de zorgvuldigheid en de volledigheid ten goede komt. Ik ben in ieder geval heel erg blij met uw suggestie om het onderwerp nog voor kerst hier in het openbaar te bespreken, al is het in commissieverband. Ik denk dat wij daarmee iedereen recht doen.

De *voorzitter*: Ik zoek naar modaliteiten. Ik wil het voorstel formuleren als ik ook anderen gehoord heb.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Voorzitter! Wij voelen er wel voor, maar wij vinden het zeer belangrijk dat een en ander zorgvuldig kan worden voorbereid. Wij denken dat wij de plank misslaan als het in allerijl gebeurt. Het is prima als er deze maand nog een commissievergadering kan worden gehouden, maar wij vinden een goede voorbereiding heel belangrijk.

De heer *Thuis* (CDA): Voorzitter! Ik deel de opvatting van mevrouw Geeraedts over de zorgvuldigheid.

Ik snap dat er een grote behoefte is aan een discussie, maar op grond van de maatregel waartoe wij vandaag besluiten en de effecten die dit meebrengt, vraag ik mij af of de urgentie zodanig is dat een bespreking nog vóór kerst moet

plaatsvinden. Verder merk ik op dat de commissie Ruimte en Milieu een buitengewoon zwaar beladen agenda heeft. Het belangrijke onderwerp dat gisteravond aan de orde is geweest, ligt ook al bij deze commissie. Er is gevraagd om een extra vergadering. Ik vind dat de kans op een kwalitatief goede voorbereiding alleen maar kleiner wordt. Daarom houd ik graag vast aan mijn suggestie om het op 5 februari te bespreken.

De voorzitter: Er worden nu zoveel dingen in het mandje gelegd die gewogen moeten worden: de al bestaande agenda, de feitelijke mogelijkheden in de agenda en een zorgvuldige voorbereiding, dat ik de behoefte voel om daarover vanmiddag in een extra presidiumvergadering met elkaar te spreken. Nu komen wij er niet op een goede manier uit. Ik stel voor dat het presidium om twee uur bij elkaar komt. Het resultaat van die bespreking wordt u natuurlijk gecommuniceerd. Intussen kunnen ook degenen die bij de voorbereiding betrokken worden, even kijken wat een reële optie is.

De heer Heijmans (SP): Voorzitter! Mag ik iets heel bijzonders voorstellen, namelijk om het bij uitzondering een bijeenkomst te laten zijn van het presidium plus de woordvoerders over dit onderwerp?

Mevrouw Geeraedts (VVD): Kan de heer Heijmans even uitleggen waarom hij dit voorstelt?

De heer Heijmans (SP): Puur om technische reden. De woordvoerders kunnen inhoudelijk iets beter beoordelen of het mogelijk is om op zo'n korte termijn een commissievergadering te houden. Zij weten beter welke informatie zij willen ontvangen.

De voorzitter: Ik stel voor dat het presidium bijeenkomt en dat de fractievoorzitters zich adequaat laten briefen door hun woordvoerders. Dat is doorgaans de gebruikelijk gang van zaken. Anders wordt het te groot.

Aldus wordt besloten.

De voorzitter: Ik vraag de woordvoerders om in het

licht van wat wij nu hebben besloten en ook met het oog op de tijd, zo scherp mogelijk te focussen op het thans voorliggende voorstel.

Mevrouw Slegers, wilt u in die zin uw betoog afronden?

Mevrouw Slegers (SP): Voorzitter! Ik beperk mij tot een reactie op het voorliggende voorstel met de aantekening dat ik wel hoop dat wij als volksvertegenwoordigers de kans pakken om in extenso verder over dit onderwerp te spreken; veel eerder dan 5 februari. Die verantwoordelijkheid hebben wij tegenover de Brabantse bevolking. Het is niet alleen emotie maar ook ratio.

Op pagina 2 van het voorstel staat dat GS van 54 van de 68 gemeenten informatie hebben ontvangen over vergunningaanvragen. Wat is er te verwachten van de andere 14 gemeenten? Komen daar nog vergunningaanvragen binnen? Tussen oktober en 9 december zijn zes aanvragen binnengekomen voor uitbreiding of nieuwvestiging van bedrijven. Worden die aanvragen gehonoreerd of kunnen die worden geweigerd? Kan een en ander leiden tot schadeclaims? Wij vinden dat de volksgezondheid nu leidend principe moet zijn en niet de economische belangen, hoe vervelend dat ook is voor de bedrijven in kwestie.

In de laatste zin op pagina 2 staat: "De maatregel beperkt tevens het voorkomen van andere infectieziekten die van dier op mens overgaan." Daaruit concluderen wij dat GS nu zelf toegeven dat dit ook voor andere dieren en infectieziekten geldt. Het lijkt ons dat er werk aan de winkel is wat de verordening betreft.

Deskundigen van het RIVM geven een bandbreedte aan van drie kilometers. Voor ons moet het vijf kilometer zijn. Hoe zien GS dit?

Op pagina 3 staat verder dat GS zal zien hoe LNV om wil gaan met de noodzaak tot verplaatsing van locaties die te dicht bij de bebouwing liggen. Betekent dit wederom dat er wordt afgewacht? Er staat ook dat in voorkomende gevallen de bouwstop doorbroken kan worden. Wat betekent dit precies?

De voorzitter: Ik vraag even aandacht voor de burgemeester van Ossendrecht die met een

jonggeborene op de publieke tribune zit. Welkom. Oh, het is Ruben. Dag Petra. Het woord is aan de heer Verhoeven van de VVD.

De heer *Verhoeven* (VVD): Voorzitter! Wij willen onze waardering uitspreken voor het feit dat de twee ministers naar Brabant gekomen zijn om hun maatregelen toe te lichten. Op de avond werd heel goed duidelijk hoe breed deze problematiek is en welke aspecten daarbij spelen. Er waren zowel mensen die het slachtoffer geworden zijn als mensen van wie de geiten worden geruimd en de emoties liepen hoog op. Wij steunen de aanpak van de ministers. Het is aan de Tweede Kamer om te beoordelen of die ministers adequaat gehandeld hebben op dit dossier. Dat is niet aan de leden van PS. Wij moeten beoordelen of GS adequaat gehandeld hebben. Wij vinden het goed dat er een aanspreekpunt komt. Dat komt de duidelijkheid van de communicatie alleen maar ten goede en dat is zeer gewenst.

De *voorzitter*: Mag ik ook de heer Verhoeven vragen om zich echt te beperken tot het voorstel dat nu voorligt?

De heer *Verhoeven* (VVD): Daar kwam ik nu juist aan toe, voorzitter, dat heeft u goed ingeschat. Wij menen dat wij op dit moment niet anders kunnen doen dan instemmen met de bouwstop. Ook wij realiseren ons dat dit vergaande consequenties heeft. Ik merk even op dat milieuvergunningen pas rechtskracht krijgen nadat ook de bouwvergunningen verleend zijn. Ondernemers die een milieuvergunning hebben maar nog geen bouwvergunning kunnen met een ongeldige vergunning worden geconfronteerd en vallen dan terug op de oude vergunning. Er zitten nogal wat verschillende aspecten aan. Ik neem aan dat de komende maanden gebruikt worden om een en ander in beeld te brengen.

De *voorzitter*: Het woord is aan de heer Arkes.

De heer *Arkes* (PvdA): Voorzitter! Wij kunnen instemmen met het voorbereidingsbesluit zoals dat hier wordt voorgesteld. Wij zijn content met dit

besluit omdat dit ons de tijd geeft om zaken goed te regelen, zowel wat het ruimtelijke spoor betreft als het milieuspoor. Wij constateren overigens ook dat het een heel moeilijke klus wordt, vooral wat de provinciale milieuverordening betreft. Het grijpt namelijk in in een productiewijze in de geiten- en schapenhouderij die juist weer bijdraagt aan dierenwelzijn. Ik verwijs naar de open stallen, de potstallen en dergelijke. Wij zijn van mening dat het nog een lastige discussie wordt. Hoe zien de maatregelen er uiteindelijk uit in de ruimtelijke verordeningen en in de milieuverordeningen? Wij willen daarbij graag betrokken blijven.

Welke planschade kan worden verwacht bij vergunningen die al afgegeven zijn? Gemeenten zijn het bevoegd gezag bij bouwvergunningen. Hoe denken zij hiermee om te gaan? Is het mogelijk om te besluiten de planschade te delen? Wij moeten dan natuurlijk wel weten hoe groot de planschade daadwerkelijk is.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voorzitter! Uiteraard is ook voor ons de volksgezondheid van het grootste belang. Tegelijkertijd hebben wij ten tijde van de varkenspest afgesproken dat massale ruiming van dieren niet zou moeten voorkomen. Daarom vinden wij het jammer dat wij pas vandaag over een bouwstop spreken hoewel de seinen al langer op rood stonden. Wij ondersteunen het voorstel graag.

In het stuk staat dat deze bouwstop wordt ingesteld op basis van het RIVM-rapport van 4 december 2009. Wij vinden dat meer rapporten grondslag hadden kunnen zijn voor deze bouwstop. Ik sluit mij aan bij de opmerking dat de GGD de laatste twee jaar al verschillende signalen heeft afgegeven en vraag of dat niet voldoende was om al eerder een bouwstop af te kondigen.

Is het mogelijk om reeds verleende vergunningen alsnog in te trekken? Wij zijn daar een voorstander van en willen graag van GS horen welke kosten hiermee gemoeid zijn.

In het voorstel krijgen GS de mogelijkheid, ik citeer: "voor doorbreking van de aanhouding". Ik begrijp dat het een wettelijk vereiste is om in het besluit op te nemen dat GS op bepaalde voorwaarden alsnog een vergunning kunnen

verlenen. Een en ander moet in overeenstemming zijn met de voorbereiding van de verordening. Wij zijn van mening dat GS daarvan geen gebruik zouden moeten maken juist omdat de verordening nog in de ontwerpfasen zit. De Staten hebben daarvoor nog geen kaders vastgesteld. Ik begrijp dat het wettelijk voorgeschreven is dat die mogelijkheid erin staat, maar wij kunnen GS wel verzoeken om daarvan gedurende de looptijd van deze bouwstop geen gebruik te maken.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! De ernst van de situatie is hier de afgelopen week heel erg duidelijk geworden, maar ik meen dat die in Brabant al veel langer duidelijk was. Een snelle aanpak is echt noodzakelijk. Ik had niet durven dromen dat GS deze stap zouden nemen. Zij hebben ons in positieve zin verrast en laten hiermee zien dat zij daadwerkelijk hun verantwoordelijkheid beseffen. De maatregel die hier genomen wordt, is namelijk heel rigoureuze. Het gaat namelijk zowel om schapen- als geitenbedrijven.

Ik wil kort benadrukken dat de verantwoordelijkheid wel op ieder niveau genomen moet worden. Ik ben daarom heel blij dat in Den Haag onderzocht wordt hoe het zo ver heeft kunnen komen. Ik heb mijn partij ook in die zin geadviseerd. Wij zien uit naar de resultaten van dat onderzoek.

Het voorliggende voorstel gaat eigenlijk verder dan een tijdelijke bouwstop. Er wordt nu al het voornemen uitgesproken tot een verordening die ertoe strekt om op een andere wijze met intensieve bedrijven in kernrandzones om te gaan. Die kentering zit hierin en betekent een forse omslag hier in Brabant. Wat ons betreft mogen de bestaande vergunningen van bedrijven dicht bij de bebouwde kom daarin worden meegenomen. Wij moeten onze verantwoordelijkheid pakken voor een mogelijke vervolgschade. Die schade kan in de toekomst alleen maar groter worden. Wij moeten het nu doen.

Doorbreken van de ontheffing kan alleen plaatsvinden nadat het voornemen tot een verordening nader uitgewerkt is. Dat kan niet op basis van een enkel geiten- of schapenbedrijf zoals

in het voorstel staat. Omdat de verordening een PS-instrument is, vraag ik het college om pas tot beleidsregels over te gaan nadat daarover met de Staten gesproken is. Wat ons betreft kan dat al in januari. Het is goed om te weten welke richting de verordening uitgaat. Daarmee wordt het voornemen tot het maken van een verordening recht gedaan en het geeft GS de mogelijkheid om op basis van een helder beleid de stop op de bouw aanvragen te doorbreken.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! De bacterie *Coxiella burnetii* vormt een reëel levensbedreigend gevaar voor mensen met klachten aan de luchtwegen en met hartproblemen, zij doodt gezonde mensen of maakt hen doodziek en zij geeft 30% meer kans op vroeggeboorte bij zwangere vrouwen. Deze bacterie overleeft maandenlang in mest. Dat staat ook in het stuk dat wij in tien minuten moesten lezen. Zelfs als de mest buiten op het land belandt en ondergespit wordt, kan deze een besmettingshaard vormen voor zwangere geiten.

Wat zou een boer die over een gezond boerenverstand beschikt, doen als hij dit wist? Juist, hij zou de mest uit de stal verwijderen en verbranden! Hij zou geen mest uitrijden op zijn land, hij zou geen besmette dieren vervoeren, alle dieren inenten en geen dieren laten bevruchten zolang er besmettingsgevaar is. Bovenal zou hij de gemeenschap waarschuwen zodat er niemand ziek hoeft te worden.

Toen wij in 2007 wisten wat er aan de hand was, welke van deze maatregelen zijn toen door boerendochter Gerda Verburg genomen?

De voorzitter: Mevrouw Verstappen. Wij hebben net een orde-debatje gehad over de wijze waarop wij het debat verder zullen voeren. Er is afgesproken dat wij ruimte zullen maken voor een debat waarin de informatie en de analyses in brede zin aan de orde komen en dat wij ons nu zoveel mogelijk beperken tot het voorliggende voorstel. Ik geef u graag enkele minuten voor een algemene beschouwing, maar ik vraag u, gezien het algemeen belang dat ik hier te dienen heb, wel om u zo snel mogelijk uit te spreken over het voorstel.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Het was mijn inleiding om aan te kondigen dat wij dadelijk met een motie komen, waarin gevraagd wordt om een onderzoek naar de nalatigheid van de provinciale overheid in dezen.

Toen de landelijke overheid overduidelijk koos voor geld boven gezondheid, wat deden GS toen? Hebben zij gehoor gegeven aan onze motie waarin werd gevraagd om risicolocaties op te sporen en bekend te maken aan het publiek? Nee, het was business as usual! Op ons verzoek om uitbreidingen en nieuwvestigingen van geitenbedrijven tegen te houden, antwoordden GS en de coalitiepartijen CDA, VVD en PvdA eveneens negatief. Het was allemaal niet nodig. Tot voor kort werden uitbreidingen toegestaan, zelfs als die zo wat in de dorpskernen lagen, met als gevolg dat zelfs de laatste maanden nog vergunningen verleend zijn voor uitbreiding of nieuwvestiging van ca. 12.000 geiten.

Op dit moment wordt door diverse partijen het beeld geschetst dat de overheid krachtig ingrijpt, want zij beschermt de burgers tegen de ziekte door de afkondiging van deze draconische maatregel. Deze maatregel was echter niet nodig geweest als er adequaat gehandeld was. Sinds 2007 heeft het RIVM duidelijk aangegeven dat er sprake was van een serieus probleem. Als het probleem goed was opgepakt, hadden bij een aantal bedrijven maatregelen genomen kunnen worden. Maar die maatregelen vond men te duur en te beschadigend voor de sector. Deze nalatigheid op zowel landelijk als provinciaal niveau wil ik hier aan de orde stellen. Ik vind dat er een onderzoek moet komen naar de opstelling van GS in dezen.

Het gevolg van die grove nalatigheid is dat duizenden geiten moeten worden afgemaakt, dat duizenden mensen doodziek werden en dat elf mensen de dood in zijn gejaagd. Over dat laatste aantal lopen de meningen uiteen.

Op bladzijde 1 van het voorstel staat: "In 2007 dook de ziekte op en in 2009 waren er meer dan 2.200 ziektegevallen." Wat is dat een aparte sprong in de tekst en die zitten er wel meer in de stukken. In brief van LNV van 9 december 2009 staat op bladzijde 3 dat in 2007 de deskundigen geïnformeerd zijn. Verderop kunnen wij dan

lezen: "Helaas nam in het voorjaar van 2008 het aantal patiënten weer toe."

Voorzitter. Wat zijn wij bang voor emotie. Er zijn mensen dood, er zijn mensen chronisch ziek, er zijn mensen dood- en doodziek geweest en opnieuw zullen mensen zeer ernstig ziek worden, maar wij mogen niet emotioneel worden. Ik ben wel emotioneel. Ik ben ontzettend boos om deze grove nalatigheid van de verschillende overheids-lagen. Ik ondersteun dan ook ten volle de uitspraak van Marianne Thieme: dood door schuld.

De *voorzitter*: Door het lid Verstappen worden de volgende moties voorgesteld.

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 11 december 2009;

constaterende dat:

- *het ruimen van drachtige geiten als maatregel wordt aangedragen om de Q-koortsepidemie in te perken;*

overwegende dat:

- *om onderscheid te kunnen maken tussen besmette en niet-besmette moederdieren individuele testen nodig zijn;*
- *gezonde dieren geruimd worden indien deze testen niet uitgevoerd worden;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *alles in het werk te stellen om ruiming van gezonde dieren te voorkomen middels het individueel testen van dieren;*

en gaan over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 11 december 2009;

constaterende dat:

- *het RIVM op basis van epidemiologische bevindingen de aanbeveling doet om veehouderijen op 2-5 kilometer afstand van woonkernen te situeren;*

overwegende dat:

- *er een bewezen verband is tussen besmette geiten- en schaphouderijen en het aantal humane ziektegevallen in de omgeving van deze bedrijven;*

verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- *niet te wachten op besluitvorming van LNV maar op provinciaal niveau het besluit te nemen om geiten- en schaphouderijen die dichter dan 5 kilometer bij een woonkern liggen te verplaatsen,*

en gaan over tot de orde van de dag."

"Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op 11 december 2009;

constaterende dat:

- *er in 2007 al bewijs was voor het grote gevaar voor de volksgezondheid van de Q-koortsuitbraak;*
- *de provinciale overheid geen maatregelen heeft genomen;*

overwegende dat:

- *de provinciale overheid ook verantwoordelijkheid heeft naar burgers en ondernemers;*

verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- *een onderzoek in te stellen naar de opstelling van GS inzake de Q-koortsepidemie over de periode 2007 tot heden,*

en gaan over tot de orde van de dag."

De voorzitter: Deze moties maken deel uit van de beraadslaging en krijgen de nrs. M6, M7 en M8.

Het woord is aan mevrouw Lestrade van D66.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voorzitter! Het was natuurlijk al een hele tijd duidelijk dat het anders moest. Wij zijn blij dat dit een kleine stap in die richting en staan uiteraard positief tegenover dit voorstel.

Ik verkeer in een omgeving waar men nogal veel verstand heeft van dit soort ziekteprocessen en daar wordt mij verzekerd dat dit slechts de eerste is in een range van epidemieën die ons kunnen bereiken doordat wij hier met zoveel mensen en dieren op elkaar zitten. Wat dit betreft kunnen wij onze borst natmaken. Dit zal niet de eerste en enige keer zijn dat wij met zoveel zieke mensen te maken krijgen. Het gaat nu over Q-koorts; hierna komt het volgende ziekteproces. Ik denk daarom dat het totaal anders moet en dat het voorstel voor een bouwstop van een halfjaar op geiten- en schapenhouderijen ons een aanleiding brengt om na te denken over de vraag hoe er anders moet worden omgegaan met de intensieve veehouderij in Brabant. Wij moeten maatregelen nemen als wij onze gezondheid op peil willen houden. Wij zien dit voorstel dus als een eerste stap.

Ik weet dat het geen kerntaak is, maar het is een diepgevoeld verzoek van ons aan GS om bij de landelijke overheid invloed uit te oefenen door haar erop te wijzen dat hier geen centrale regeling is voor behandelingsprotocollen voor melding van

deze ziekten.

Er is al een aantal vragen gesteld. Ik zal die niet herhalen. Ik vraag wel hoe het zit met de omschakeling van geitenhouderijen naar varkenshouderijen?

Wij hebben samen met anderen al een motie opgesteld over de doorbreking van de ontheffingsplicht, maar willen graag eerst de mening van GS hierover horen. Wanneer willen zij wel toestemming geven? Als zij het breed zien, dienen wij een motie in waarin GS wordt gevraagd om het vooral niet breed op te pakken. Wij wachten de beantwoording af.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Voorzitter! Ik krijg het beeld terug van een aantal jaren geleden toen ik in een andere functie bij stallen met varkens, kippen en kalkoenen gestaan heb. Het heeft erg lang geduurd voordat dat beeld van het netvlies verdween en ik heb nu het gevoel dat het weer terugkomt.

Er moeten nu snel maatregelen genomen worden en de provincie moet snel handelen. Ik kan echter niet verheulen dat zowel op de ministeries als in ons college van GS de zaak ernstig gebagatelliseerd is. Een aantal zaken die met veiligheid en volksgezondheid te maken hadden, is weggeschoven. Ik vind het heel goed dat er nu acties ondernomen worden, maar ik denk dat dit al eerder had moeten gebeuren.

Het instellen van de bouwstop is beslist een stap om anders aan te kijken tegen de intensieve veehouderij. Ondanks het feit dat de grootschaligheid de diervriendelijkheid heeft verbeterd, er zitten ook nadelige kanten aan zoals wij nu zien.

Ik neem mij voor om bij de aangekondigde discussie zeker te spreken over zaken die weggeschoven zijn en aan te geven dat dit omwille van de volksgezondheid niet kan.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Voorzitter! Ik dank de Staten voor de grote steun en voor het feit dat wij met elkaar in staat zijn om op zo'n korte termijn dit besluit te nemen. Dank voor de complimenten die de Staten ons gegeven hebben. Wij willen de Staten complimenten geven voor het feit dat zij in staat geweest zijn om de zaak zo snel te bestuderen

en tot dit oordeel te komen.

Ik deel het vermoeden van mevrouw Lestrade dat dit thema de komende tijd een veel grotere rol gaat spelen. Het is heel verstandig dat wij dit besluit vandaag nemen. Dit geeft misschien de partijen in Brabant het vertrouwen aan de partijen in Brabant dat zorgvuldigheid hier hoog op de agenda staat als wij de komende tijd gaan discussiëren over megastallen en landbouwontwikkelingsgebieden.

Mevrouw Slegers vroeg naar de 14 gemeenten die nog niet gereageerd hebben. Wij zijn druk bezig om daar de informatie los te krijgen.

Voor het afstandscriterium volgen wij op dit moment de lijn van het RIVM, namelijk tussen twee en vijf kilometer. Het RIVM acht dat een onderbouwde grens. Dit wordt meegenomen in de discussie met de Staten over de ontwerpverordening. Dit thema komt dan bij ons terug.

Er wordt gesteld dat de bouwstop in voorkomende gevallen doorbroken kan worden met instemming van het college van GS. De heer Vreugdenhil heeft liever niet dat wij gebruik daarvan maken voordat de ontwerpverordening besproken is in de commissie. Ik kan dat toezeggen. Die bespreking zal rond maart plaatsvinden en dan pas hebben wij voldoende gronden om eventueel gebruik te maken van deze uitzonderingssituatie.

Verschillende woordvoerders hebben vragen gesteld over mogelijke schadevergoedingen aan bedrijven die een vergunning hebben die wij zouden willen intrekken. Ik denk dat het een onderhandelingskwestie wordt.

Mevrouw Slegers (SP): Voorzitter! De gedeputeerde geeft eigenlijk geen antwoord op mijn vraag over de bandbreedte van twee tot vijf kilometer. Ik vraag mij af of ik een amendement moet indienen op het Statenvoorstel omdat ik graag wil dat het vijf kilometer wordt.

In hoeverre kunnen de 14 gemeenten die nog niets hebben laten weten, gedwongen worden om haast te maken met het verstrekken van die informatie.

De heer Hoes (GS;VVD): Voorzitter! Bij de andere gemeenten is het snel gegaan en ik denk dat dit bij deze 14 ook kan. Wij zullen ervoor zorgen dat wij die gegevens krijgen, desnoods door middel van

een telefoongesprek.

Bij het afstandscriterium gaan wij nu uit van de grenzen van het RIVM. Dat lijkt ons het verstandigst. Het voorliggende voorstel geldt voor heel Brabant. Ik denk dat dit de beste grond is waarop wij ons kunnen baseren. Als wij een andere grens zouden kiezen, kunnen wij in juridische problemen komen omdat wij die keuze niet kunnen onderbouwen. Wij moeten ons kunnen baseren op een onweersproken onderzoek en dat is wat ons betreft het rapport van het RIVM van 4 december 2009, wat ook door het ministerie als zodanig is geaccepteerd.

Mevrouw Slegers (SP): Het college maakt geen keuze. Het RIVM adviseert een afstand van twee tot vijf kilometer te hanteren. Het is aan GS om daarin een keuze te maken. Als het niet nader gedefinieerd wordt en er geen duidelijke keuze gemaakt wordt voor twee, drie, vier of vijf kilometer blijft er veel onduidelijkheid en onzekerheid bestaan bij de Brabantse burgers. Ik roep GS op om een keuze te maken.

De heer Hoes (GS;VVD): Het college van GS zal de uiterste zorgvuldigheid in acht nemen en per situatie bekijken wat wij denken dat verantwoord is. In de afweging is de volksgezondheid het belangrijkste en niet het economische effect.

Mevrouw Geeraedts (VVD): Voorzitter! Dit is een belangrijke punt. Als ik het goed heb gehoord, zei de gedeputeerde ook dat de aanhouding niet wordt doorbroken. Is dat zo?

De heer Hoes (GS;VVD): Ik kijk even naar de tekst. Op pagina 3 staat: "Deze kan in voorkomende gevallen doorbroken worden met instemming van het college van GS." Naar aanleiding hiervan heb ik gezegd dat wij pas kunnen doorbreken als daarvoor een goede onderbouwing is. Die onderbouwing is er nu niet. Wij kunnen nu geen uitzondering op de regel toepassen, dat kan pas als wij de ontwerpverordening aan de Staten hebben voorgelegd.

Mevrouw Geeraedts (VVD): Daarmee is het

probleem van mevrouw Slegers opgelost. Dat betekent namelijk dat het niet zo relevant is of het twee, vijf of tien kilometer is omdat de bouwstop voor heel Brabant geldt en er geen vergunningen worden verleend, omdat er een aanhouding plaatsvindt.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Dat klopt, maar ik begrijp uit de opmerking van mevrouw Slegers dat zij vertrouwen wil hebben in de wijze waarop wij na vandaag omgaan met de verordening en daarover niet weer een lange discussie krijgen. Zij heeft alvast een piketpaal geslagen op dit punt.

Voorzitter. Wij hebben op dit moment geen zicht op eventuele schadevergoedingen. Wij moeten bij de Brabantse gemeenten inventariseren welke vergunningen verleend zijn en waarvan nog geen of gedeeltelijk gebruik gemaakt is. Dat zal even tijd kosten. Wij gaan in ieder geval inventariseren en kunnen aan de hand van de uitslag kijken of bepaalde zaken in de gevarenzone zitten en welke mogelijkheden er zijn. Wij zullen een en ander in kaart brengen en daarna een finaal oordeel vellen.

In motie M6 van de Partij voor de Dieren wordt het college gevraagd om "alles in het werk te stellen om ruiming van gezonde dieren te voorkomen middels het individueel testen van dieren". Er wordt niet gevraagd of het college het doet, maar of het college alles in het werk wil stellen. Er wordt dus gevraagd of wij de bevoegde instanties op deze wijze willen informeren. Ik weet niet precies wat daarover afgelopen woensdag is afgesproken. Ik verlaat mij op de voorzitter in dit geval, zij het dat hij daar toen in een andere rol aanwezig was.

De *voorzitter*: Ik heb afgelopen woensdag begrepen dat er door de ministers nog aanvullend onderzoek is gevraagd, juist om te voorkomen dat gezonde dieren onnodig worden geruimd. Ik zeg er meteen bij dat dit het punt was van proportionaliteit en prudentie. De emoties bestonden zowel aan de patiëntenkant als bij degenen die zeiden: wij gaan toch niet onnodig dieren doden. Dat was precies de aanleiding om te zeggen dat hier nog verder naar gekeken moest worden. Zij kijken ernaar want zij gaan erover. Wij kunnen natuurlijk het

verslag van dit deel van de vergadering opsturen, maar ik heb de indruk dat wij niet gaan over de manier waarop getest wordt. Als wij in de motie worden opgeroepen om dit te bevorderen, kan de motie als een signaalmotie worden beschouwd. De heer Heijmans sprak straks over de externe werking van bepaalde moties. Er is echter technisch iets aan de hand als wij worden gevraagd om dingen te doen waarover wij helemaal niet gaan.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! Minister Verburg heeft gezegd alles in het werk te willen stellen om ervoor te zorgen dat gezonde dieren niet gedood worden. Wij dragen GS op om daar bovenop te zitten.

De *voorzitter*: Wij kunnen de motie doorsturen aan mevrouw Verburg, maar zij maakt de afweging. U heeft woensdag goed begrepen dat dit juist de reden is waarom het besluit voor sommigen nog niet helemaal duidelijk was. Er is extra onderzoek nodig om hier prudentie te kunnen betrachten.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Als de motie wordt aangenomen, is zij een ondersteuning van het rijksbeleid in dezen. Het is aan de Staten om haar al dan niet aan te nemen.

Met motie M7 wordt het college van GS verzocht "niet te wachten op besluitvorming van LNV maar op provinciaal niveau het besluit te nemen geiten- en schapenhouderijen die dichter dan 5 kilometer bij een woonkern liggen te verplaatsen."

Het gaat hier niet om een bouwstop maar om het actief verplaatsen van bestaande bedrijven. Ik heb geen zicht op de consequenties van het aannemen van deze motie. Ik heb geen idee over hoeveel het gaat en over de daarmee gepaard gaande kosten. Ik zeg u graag toe dat wij dit zullen inventariseren en die gegevens zullen aanleveren voor de vergadering die straks wordt afgesproken. Wat ons betreft is de motie daarmee overbodig.

In motie M8 van de Partij voor de Dieren wordt het college van Gedeputeerde Staten verzocht "een onderzoek in te stellen naar de opstelling van GS inzake de Q-koortsepidemie over de periode 2007 tot heden".

Ik denk dat ik het aan de Staten moet overlaten of zij behoefte hebben aan een dergelijk onderzoek.

De *voorzitter*: Is er nog behoefte aan een tweede termijn?

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voorzitter! In de vorige vergadering van PS werd aan gedeputeerde Rüpp die afscheid nam, een prachtig schilderij aangeboden van Marc Mulders. Het was het eerste deel van een drieluik over de schepping. Wij hebben vanmorgen een kleine expositie gehad van werk van Marc Mulders. Wij willen de opvolger van de heer Rüpp graag een werk van Marc Mulders aanbieden. Dit werk beeldt misschien het tegenovergestelde uit, namelijk te teloorgang of de ondergang. Wij hopen dat met zijn inzet Brabant weer mooi en schoon wordt, zoals het in de papieren altijd genoemd wordt.

In stemming komt Statenvoorstel 10/10.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Voor.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

De heer *Verhoeven* (VVD): Voor.

De heer *Arkes* (PvdA): Voor.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voor.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Voor.

De *voorzitter*: Ik constateer dat het voorstel met algemene stemmen aangenomen is.

In stemming komt motie M6.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Tegen.
Voorzitter. Het zal duidelijk zijn dat iedereen er

moeite mee heeft als gezonde dieren geruimd worden. Onder de huidige omstandigheden kiezen wij nadrukkelijk voor de maatregelen van het Rijk. In het totale tijdspad blijkt het tot de mogelijkheden te kunnen behoren dat er geen gezonde dieren geruimd worden.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

De heer *Verhoeven* (VVD): Voor.

Voorzitter. Uit de maatregelen hebben wij begrepen dat alle dieren van bedrijven waar gevaccineerd is, getest worden en dat alle dieren van bedrijven waar niet gevaccineerd is, geruimd worden. In dat licht stemmen wij voor de motie en ook vanwege het feit dat op een groot aantal bedrijven de dieren niet zijn geënt omdat het aanmaken van entstoffen voor de Mexicaanse griep voorrang had.

De heer *Arkes* (PvdA): Tegen.

Voorzitter. In het debat is de vraag aan de orde geweest wie er verantwoordelijk is voor het veterinaire beleid in dezen. Die verantwoordelijkheid ligt in eerste instantie bij de rijksoverheid. In de motie wordt gesuggereerd dat ruiming van gezonde dieren te voorkomen is door hen individueel te testen. Dat is maar zeer de vraag. Dat is ook een veterinaire afweging. Wij vinden dat dit gedaan moet worden door het bevoegd gezag en niet door ons. De provincie gaat daar niet over.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Door de voorgestelde maatregelen moeten er ook gezonde dieren geruimd worden. Die afspraak hebben wij gemaakt. Wij willen ons daaraan conformeren. Als wij voor deze motie zouden stemmen, geven wij een signaal aan de Brabantse samenleving dat geen recht doet aan hetgeen waarvoor wij staan.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Voor.

Voorzitter. Ik onderschrijf de mening van de fractie van de VVD.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de PvdA en de ChristenUnie-SGP tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt motie M7.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Tegen.

Voorzitter. Wij steunen het standpunt van het college van GS. Wij wachten de inventarisatie af. In die zin vinden wij de motie overbodig.

Mevrouw *Slegers* (SP): Voor.

In deze motie wordt gevraagd wat ik eerder heb aangegeven, dus wij zijn voor.

De heer *Verhoeven* (VVD): Tegen.

Voorzitter. Wij willen de inventarisatie afwachten.

De heer *Arkes* (PvdA): Tegen.

Om dit soort beleid te kunnen uitvoeren, moeten wij veel meer weten; bijvoorbeeld waarheen uitgeplaatst wordt, wat voor budget daarvoor nodig is, etc. Er zijn onvoldoende gegevens bekend en daarom kunnen wij niet instemmen met deze motie.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

Voorzitter. Er moet inderdaad nog veel uitgezocht worden, maar om een signaal af te geven, stemmen wij voor de motie.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Voorzitter. Ook wij vinden dat er nog te weinig informatie is om hierover op dit moment een goed oordeel te kunnen vellen en daarom zijn wij tegen deze motie.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Voorzitter. Hoe hoog de kosten die hiermee gepaard gaan ook zullen zijn, wij menen dat die voor lief genomen moeten worden omdat

gezondheid bij ons vooropstaat.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

Voorzitter. Ook wij realiseren ons dat de motie op onvoldoende informatie gebaseerd is, maar als signaal stemmen wij voor.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Tegen.

Gezondheid ligt ons zeer na aan het hart, maar omdat op dit moment een aantal zaken nog onduidelijk is, stemmen wij tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA, de ChristenUnie-SGP en de Brabantse Partij tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

In stemming komt motie M8.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Tegen.

Voorzitter. Wij kunnen niet voor deze motie stemmen vanwege de manier waarop zij is geformuleerd. Als "de formulering "onderzoek naar nalatigheid" gewijzigd wordt in "onderzoek naar de rol van de provinciale overheid" ligt het compleet anders.

De heer *Heijmans* (SP): In de motie staat "opstelling" en geen "nalatigheid".

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Bovenaan staat inderdaad onderzoek naar nalatigheid, etc. Ik ga ermee akkoord als dat woord weggestreept wordt.

De *voorzitter*: Goed, het woord nalatigheid is tijdens de stemming weggehaald. Dat kan eigenlijk niet. Ik begin daarom opnieuw met de stemming.

De heer *Van der Doelen* (CDA): Voor.

Voorzitter. Met die wijziging stemmen wij voor.

De heer *Heijmans* (SP): Tegen.

Voorzitter. Het klinkt misschien vreemd, maar ik vind dit niet de juiste wijze om tot een onderzoek te komen. Ik vind dat wij het onderwerp eerst moeten bespreken op grond van vragen die wij

indienen. Dat gebeurt over een dag of tien, twaalf. Vervolgens moet naar aanleiding van een behandeling daarvan in de commissie, in een Statenvergadering worden bekeken of er behoefte is aan een onderzoek. Dat vind ik de juiste weg. Daarom zijn wij tegen deze motie.

De *voorzitter*: Misschien mag ik een ordevoorstel doen. Gezien het feit dat de motie tijdens de stemming geamendeerd is, dat er onderscheid is tussen de tekst van de motie en de kop en het feit dat wij vanmiddag besluiten wanneer wij hierover gaan praten, wil ik voorstellen dat wij de motie even aanhouden? Zullen wij dat doen.

Aldus wordt besloten.

Vragenuurtje

De *voorzitter*: Ik heb mij laten informeren dat het kort en krachtig kan. Ik wil proberen de vergadering af te ronden om te gaan lunchen. Daarom wil ik tempo maken.

Mevrouw *Andreas-de Jong* (SP): Voorzitter! Ik heb geen behoefte om iets aan onze vrij duidelijke schriftelijke vragen toe te voegen.

Mevrouw *Van Haafden-Harkema* (GS;CDA): Voorzitter! De in de vragen van de SP geschetste handelswijze klopt niet met de manier waarop het Bureau jeugdzorg werkt. Ik wil dat graag toelichten.

In 2007 en 2008 was er een tekort aan gezinsvoogden. Dat komt omdat de vraag niet constant is en vraag en aanbod op elkaar moeten worden afgestemd, maar dat komt vooral omdat de deltamethode werd ingevoerd. Door die methode werd het verplicht de case load voor gezinsvoogden te verlagen en daarom waren er binnen een heel korte tijd extra voogden nodig. Inmiddels heeft ons Bureau jeugdzorg een werkwijze ontwikkeld die door de minister is overgenomen, om te voorkomen dat gezinnen langer dan vijf dagen moeten wachten op de toewijzing van een voogd. De regeling houdt in

dat er binnen vijf dagen een voogd is en dat er, als dat door schommelingen in de vraag nodig is, een tijdelijke voogd wordt benoemd voor maximaal drie maanden. In de praktijk is die periode veel korter. Die tijdelijke voogd heeft altijd een ruime ervaring in de jeugdbescherming.

In 2007 en 2008 is inderdaad vijf keer een schikking getroffen met een gezin dat onder toezicht gesteld was en waarvoor een voogd nodig was. Even ter vergelijking: nu de nieuwe werkwijze wordt toegepast, heeft in 2009 bij alle 2600 ondertoezichtstellingen – 1000 nieuwe en 1600 verlengingen – toewijzing van gezinsvoogden binnen vijf dagen plaatsgevonden. Om heel precies te zijn, bij één duurde het acht dagen vanwege een administratieve fout.

Er is vijfmaal een rechtszaak aangespannen tegen Bureau jeugdzorg. Het is gebruikelijk dat vooraf altijd gevraagd wordt of er ook geschikt kan worden. Bureau jeugdzorg is meegegaan in die schikkingen omdat in die gevallen de termijn van vijf dagen inderdaad overschreden was. Het was duidelijk dat de mensen die de rechtszaak hadden aangespannen volgens de letter van de wet gelijk hadden. Omdat een rechtszaak veel tijd en geld kost, wilde het Bureau jeugdzorg liever schikken en alle tijd en aandacht besteden aan gezinnen in plaats van aan het voeren van rechtszaken. Ik ben het daarmee van harte eens. Het is beter om alle tijd te stoppen in het perspectief bieden aan gezinnen dan aan het voeren van rechtszaken.

Motie 1 en motie 2 vreemd aan de orde van de dag

De *voorzitter*: Ik stel voor om nu over te gaan naar de behandeling van twee moties vreemd aan de orde van de dag van respectievelijk de SP en de SP, GroenLinks, Partij voor de Dieren en D66.

Motie M1 gaat over de casus Heijmans. Gedeputeerde Hoes zal de opinie van het college over deze motie geven.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Ik weet dat de magen schreeuwen van honger, maar ik meen dat

het goed is al ik de motie even kort toelicht.

Wij zijn van oordeel dat er een zeer onbevredigende situatie is ontstaan. Wij willen niet wachten. Een aantal zaken rond de deal met Heijmans is voor ons heel duidelijk. Een motie drukt het gevoel van de Staten uit. Het gevoel van mijn fractie is sinds gisteravond absoluut niet positiever geworden. Wij voelen ons aan de kant gezet en niet serieus genomen. Wat gisteravond is voorgevallen, heeft daaraan echt bijgedragen. Na afloop van een bijna drie uur durende vergadering kregen wij een quickscan over de Heijmansdeal van bureau Ecorys, terwijl dat rapport vanaf het begin van de bespreking op de tafel lag. Dat rapport maakt werkelijk gehakt van de uitgevoerde taxaties.

De kern van de kritiek ligt in de volgende vier punten.

1. Het is geen actieve grondpolitiek, de insteek is vooral geweest hulp verlenen aan een bedrijf dat daarom vraagt. Daarom is het op zijn hoogst reactieve grondpolitiek.
2. Wij voelen heel sterk dat PS en in het bijzonder de commissie RM hun controlerende taak niet hebben kunnen uitvoeren.
3. Wij zitten nu met dure grond en vragen ons af of het nog ooit wat wordt. Wij zijn daarover niet zo optimistisch. Dat geldt trouwens ook voor Ecorys.
4. De met de commissie RM op 6 maart gemaakte afspraken zijn niet nagekomen. Bovendien bleek gisteravond uit het rapport dat eigenlijk niet van taxaties gesproken kan worden. Het bureau constateert dat veel dingen methodologisch niet in orde zijn.

Wij hebben nu voldoende informatie om die gevoelens hier voor te leggen en een motie in te dienen. Als er straks meer en andere gegevens bekend raken over de deal, zal ons dat niet ervan weerhouden om weer met een motie te komen. Wij kunnen het punt nu niet laten passeren. Dat heeft vooral te maken met ons gevoel dat er een gebrek aan "omgekeerd vertrouwen" is. Zo heb ik dat gisteravond ook verwoord. Er kan gediscussieerd worden over de vraag of Provinciale Staten hun vertrouwen of wantrouwen in GS moeten uitspreken. Ik draai die vraag graag om.

Hebben Gedeputeerde Staten wel vertrouwen in PS als zij deze belangwekkende informatie niet met de Staten deelt?

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Voorzitter! Gezien het debat van gisteren zal het u niet verbazen dat het in de motie onder besluiten genoemde punt 1 mij niet vreemd voorkomt, maar punt 2 wel. Wij hebben een aantal spelregels afgesproken waarop GS de grondtransacties moeten toetsen. In de motie wordt er een toegevoegd, terwijl er heldere afspraken gemaakt zijn. Gezien de discussie van gisteren kan ik mij heel goed vinden in punt 1 maar niet in punt 2.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Het tweede besluit heeft ook niets te maken met actieve grondpolitiek. Als er bij GS verzoeken binnenkomen van bedrijven en in het bijzonder van grotere bedrijven met een vraag om hulp bij een bepaalde transactie, moet dat aanleiding zijn om die vraag als bestuurlijk politiek gevoelig te waarmerken en daarmee naar de Staten te komen. Daar gaat het om.

Misschien mag ik een voorbeeld geven?

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Ziet de heer Zeegers een verschil tussen de actieve informatieplicht van GS, waarvan wij allemaal vinden dat zij zich daaraan in dit geval niet gehouden hebben, en dit besluit? Ik vind het namelijk een verbijzondering van iets wat GS al moeten doen.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Elke vergelijking gaat mank. Vanochtend heeft de nieuwe gedeputeerde gezegd dat hij een tijdlang gewerkt heeft bij een groot elektronicabedrijf in Eindhoven. Vroeger zeiden wij: bij een grote gloeilampenfabriek in het zuiden des lands.

De *voorzitter*: Mijnheer Zeegers, ik moet u toch echt vragen om heel beknopt te zijn. Wij hebben echt geen tijd voor lange beschouwingen.

De heer *Zeegers* (SP): Stel dat dit bedrijf in de problemen komt en aan GS vraagt om te helpen

door het kopen van een miljoen gloeilampen. Dan zou niemand in deze zaal zeggen: dat gaan wij doen, ook niet als wij de komende drie jaar nog 500 lampen zouden moeten vervangen.

Het bedrijf waar het in dit geval om gaat, heeft grond als handelswaar. Daar zit ons punt. Als wij met dit bedrijf zaken doen, is dat echt iets anders dan het voeren van een normale grondpolitiek. Daarom staat bij besluiten onder nr. 2: "GS op te dragen PS altijd vooraf te informeren als (grote) ondernemingen om hulp voor het bedrijf vragen door middel van privaatrechtelijke transacties en/of financiële steun en/of leningen."

De heer *Hoes* (GS;VVD): Voorzitter! Ik dank u voor de ruimte die ik krijg om namens het college te reageren op de motie Vreemd aan de orde van de dag en op de toelichting die daarop door de fractie van de SP is gegeven.

Ik loop de motie even langs. Wij hebben gisteren een uitgebreid debat gehad in een gecombineerde vergadering van de commissie Ruimte en Milieu en de commissie Bestuur en Middelen. Daar zijn veel details en informatie gewisseld.

Bij de overwegingen staat bij het eerste gedachtestreepje dat de provincie actief grondbeleid wil voeren, enz. Daarover hoeft wat ons betreft geen discussie te zijn.

Bij het tweede gedachtestreepje staat dat de Staten maximaal gebruik willen kunnen maken van hun kaderstellende en controlerende taken. Dat lijkt mij ook helder.

Bij het derde gedachtestreepje begint het. Daar staat dat er bij de deal met Heijmans door GS gehandeld is op verzoek van Heijmans ten behoeve van een betere economische positie van het bedrijf en er dus sprake is van een reactief grondbeleid in plaats van actief.

Voorzitter. Het is voor ons niet duidelijk welk probleem hier benoemd wordt. Ik heb gisteravond in de commissie uitgebreid verteld dat iedereen die zich bij de provincie meldt met grond, serieus wordt genomen. Of het nu een boer, een burger, of een ondernemer is, iedereen kan hier komen. Heijmans is hier gekomen met een lange lijst. Wij hebben daaruit een selectie gemaakt van de gronden die voor ons interessant zijn.

De heer *Zeegers* (SP): Voorzitter! Het verschil tussen Heijmans en de boeren, burgers en buitenlui waarover de gedeputeerde spreekt, is dat die boeren, burgers en buitenlui normaal gesproken niet handelen in grond, grond is niet hun handelswaar, terwijl dat bij Heijmans als ontwikkelaar wel degelijk het geval is. Dat is een cruciaal verschil en daarom hadden GS de politiek-bestuurlijke antennes moeten uitklappen en PS moeten informeren.

De heer *Hoes* (GS;VVD): Voor ons is er geen verschil tussen de grond van Heijmans en de gloeilampen van Philips, om het door de heer Zeegers op tafel gelegde voorbeeld maar eens te gebruiken.

Bij het vierde gedachtestreepje staat dat hulp aan een onderneming die zelf actief is op de grondmarkt politiek-bestuurlijk gevoelig is, zeker als zo'n onderneming daar zelf naar vraagt, en er dus vooral informatie naar de commissie RM had moeten komen.

Het is maar net hoe je het woord hulp definieert. Iedereen die gebruik maakt van provinciale subsidieregelingen krijgt hulp. Ik zou hier enige nuance willen aanbrengen. Iedere onderneming – het kan bijvoorbeeld een agrarisch bedrijf zijn – die grond verkoopt aan de provincie wordt door de provincie beschouwd zoals zij de firma Heijmans beschouwt. Wij hebben daarvoor hetzelfde lijstje van criteria gebruikt.

Ik heb gisteravond in de commissie al uitgebreid aangegeven dat het college nog steeds van mening is dat dit geen politiek-bestuurlijk gevoelig dossier was en dus niet anders behandeld hoefde te worden dan andere dossiers. Er moest een zakelijke benadering op volgen. Dat is niet gebeurd. Daarop kom ik nog terug. Het probleem zit dus in de procedure en de afspraken die er met de Staten zijn gemaakt. Wij ondersteunen dit punt dan ook niet.

Het volgende punt gaat over het feit dat GS zich niet hebben gehouden aan de afspraken zoals die in de commissie RM op 6 maart jl. gemaakt zijn inzake taxaties, overleg met gemeenten en informatie vooraf aan de commissie RM.

Voor de zekerheid heb ik het lijstje nog even erbij

gepakt om te kijken welke punten wij op die vergadering van 6 maart aan de Staten hebben voorgelegd en even afgevinkt welke afspraken wij niet nagekomen zijn. Het gaat wederom om het feit dat wij geen gebruik hebben gemaakt van twee taxateurs. Wij waren in de veronderstelling dat het twee taxateurs waren, maar het waren een taxateur en een senior beleidsmedewerker en bovendien was de taxateur niet beëdigd. Wij hebben daarover gisteren uitgebreid met elkaar gesproken.

Op het lijstje staat verder dat er een hogere prijs betaald kan worden als dit past binnen de totale financiële randvoorwaarden van het project. Daaraan hebben wij voldaan. Verder is het belangrijk om hier specifiek te noemen dat er ook staat dat per verwerving de financiële risico's worden bepaald. Misschien is dat punt wat onderbelicht gebleven. Dat blijkt ook uit het rapport van Ecorys dat ik gisteren heb kunnen uitrekenen. Ik heb dat vlak voor de vergadering gekregen maar wilde dat de commissies niet onthouden. Ik heb gezegd dat ik een wat volwaardiger rapport had verwacht. Dat is misschien meer onze perceptie dan die van de mensen die zo'n rapport opstellen. Per saldo staat er dat de prijzen wat hen betreft acceptabel zijn, dat de procedure niet juist was en er wordt met name gewezen op de financiële risico's. Die passages in het rapport zijn voor ons heel leerzaam. Dat geldt zowel voor het verkeer met de Staten en als voor het opstellen van het beheersstatuut.

Bij de afspraken van 6 maart wordt gesproken over het bedrag van €10 mln. Daarover hebben wij gisteren gesproken. Het college heeft daaraan voldaan. Het zat onder de €10 mln. Door oud-collega Rüpp is toegezegd dat altijd met gemeenten overlegd wordt bij mogelijke grondtransacties. Dat stond niet in het voorstel van het college maar dat is wel in gezamenlijkheid besloten en daaraan hebben wij inderdaad niet voldaan. Op dat punt hebben de Staten gelijk. Wij hebben dat wel gemotiveerd in ons stuk met verwijzing naar het vertrouwelijke karakter en de bedrijfsgevoeligheid. Daarover verschillen wij van mening, maar dat was de motivatie voor ons om

niet met de gemeenten te overleggen. Bovendien hebben wij met een aantal gemeenten wel overleg gehad over mogelijke toekomstige bestemmingen, zodat wij gereede positieve vermoedens hadden dat de voorziene ontwikkelingen konden worden ingevuld in de verschillende gemeenten.

Er staat ook dat er geen informatie is verstrekt aan de commissie RM. Dat was wat ons betreft niet nodig.

Bij het zesde gedachtestreepje staat dat daarmee de Staten niet in staat zijn geweest hun controlerende rol naar behoren uit te oefenen. Het is aan de Staten om daarover te oordelen.

Bij het zevende gedachtestreepje staat dat er gereede twijfel bestaat over (een deel van) de aankopen vanwege de onzekerheid of op de gekochte gronden binnen redelijke tijd een andere bestemming kan of zal komen en dat alleen al daarom informatie vooraf aan de commissie RM op haar plaats was geweest.

Voorzitter. Ik denk dat met name de bijdrage van de heer Wagemakers gisteravond in de commissie nadrukkelijk heeft laten zien dat er één kavel is waarover wellicht gereede twijfel kan bestaan, maar dat zelfs van die kavel nog goed kan worden gezegd dat het in het kader van een ruilobject wellicht toch een goede aankoop is. Het gaat over de Kloosterstraat. In de totale deal vinden wij dat nog steeds acceptabel.

Bij het achtste gedachtestreepje wordt gesproken over het niet informeren van de commissie RM terwijl de onderhandelingen over de deal gaande waren. Ik heb gisteravond uitgelegd dat ik het helemaal met de Staten eens ben dat dit een omissie is aan onze zijde. Ik heb verder gezegd dat toen twee zo nauw met elkaar verweven trajecten een dag na elkaar aan de orde kwamen, het niet te verklaren is dat hier geen bellen zijn gaan rinkelen om de nieuwe afspraken met de commissie na te komen. Ik zal mij niet uitlaten over de motivatie die de SP hier noemt.

In de motie komt de SP tot het oordeel dat GS niet aan hun actieve informatieplicht hebben voldaan, waardoor PS niet konden toekomen aan hun controlerende taak. Wij denken nog steeds dat weliswaar de procedure intern niet goed is gevolgd, dat wij de afspraken tussen GS en PS niet

voldoende zijn nagekomen, maar zijn niet van mening dat wij een actieve informatieplicht hadden voor deze deal. Met deze korte analyse wijzen wij de motie af. De besluiten onder 1 en 2 krijgen natuurlijk niet de ondersteuning van het college.

In stemming komt motie M1.

De heer *Thuis* (CDA): Tegen.

De heer *Zeegers* (SP): Voor.

Mevrouw *Geeraedts* (VVD): Tegen.

Voorzitter. Wij hebben gisteravond inderdaad heel uitvoerig gesproken over wat zich in de casus Heijmans heeft afgespeeld. Er zijn heel duidelijke afspraken gemaakt. Verschillende zaken die hier herhaald worden, zijn uitvoerig weerlegd in die vergadering. Wij vinden dat wij eerst maar eens moeten afwachten wat er allemaal komt uit de toezeggingen die GS hebben gedaan, voordat wij ons een gedege oordeel kunnen vormen over de casus Heijmans. Wij vinden deze motie op dit moment dan ook niet aan de orde.

De heer *Arkes* (PvdA): Tegen.

De heer *Martens* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Hoewel wij gisteren helder hebben aangegeven dat wij onze afkeur uitspreken over de handelswijze van GS, hebben wij gisteren ook een aantal spelregels nader met elkaar afgesproken. Wij willen ons daaraan houden en kunnen daarom niet instemmen met het tweede besluit en stemmen dus tegen deze motie.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Tegen.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Tegen.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP en GroenLinks voor deze

motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Ik wil nu motie M2 in stemming brengen, tenzij iemand daarover nog het woord wil voeren.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voorzitter! U wilde meteen gaan stemmen, maar ik ben benieuwd naar de antwoorden van de gedeputeerde.

De bestuursrechter heeft de gemeente 's-Hertogenbosch....

De *voorzitter*: Nee, nee. Als u behoefte heeft om de motie die voor ons duidelijk is, toe te lichten, verzoek ik u dat kort te doen. De gedeputeerde staat klaar om u de antwoorden te geven.

De heer *Van Zeeland* (SP): Dan wacht ik die even af, voorzitter.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Voorzitter! Dat wij op dit moment nog een boom kunnen opzetten over het museum en de museumtuin! Ik vertel steeds dat wij gaan bouwen aan een geweldig mooi museumcomplex dat ontworpen is rondom de monumentale binnentuin van het Noordbrabants Museum. Dat daarvoor ook bomen moeten wijken, is vanaf het begin bekend.

Het verplaatsen en verwijderen van bomen is een gevoelig onderwerp. Daarover vindt veelvuldig contact plaats met de gemeente Den Bosch en er zijn juridische procedures aangespannen.

In de overwegingen van de motie wordt verwezen naar de brief van 4 november 2008 van het college van GS aan het college van B&W van 's-Hertogenbosch. Dat is ruim een jaar geleden. Deze brief staat natuurlijk niet op zichzelf maar moet worden geplaatst in de context van alle correspondentie en contacten met de gemeente waarin gesproken is over de tenuitvoerlegging van de vergunningen. De gemeente en de provincie hebben samen afgesproken geen uitvoering te geven aan de verleende kapvergunningen voordat de bezwaarprocedure bij de gemeente en de beroepsprocedure bij de rechtbank doorlopen is en er uitspraak is gedaan op een eventueel verzoek voor een voorlopige voorziening bij de Raad van

State.

Dit gezamenlijke standpunt heeft geleid tot een gezamenlijke planning van werkzaamheden. Die is 6 oktober vastgesteld en daarin wordt uitgegaan van een start van de bouw op 1 juli 2010. Daaraan voorafgaand moet het archeologisch onderzoek afgerond zijn. Dat onderzoek neemt zeven maanden in beslag. Er is al begonnen met het graven van de proefsleuven. Volgens de planning worden er vanaf 15 januari sleuven gegraven over de volle lengte van de museumtuin. Dat betekent dat er vanaf 16 december bomen gekapt en verplaatst moeten worden.

Inmiddels hebben er bij de rechtbank Den Bosch beroepsprocedures gelopen ten aanzien van de bouw- en de kapvergunningen. De beroepen tegen de kapvergunningen zijn ongegrond verklaard. Wij kunnen dus kappen. De rechtbank heeft een fout geconstateerd in de ruimtelijke onderbouwing van de bouwvergunning. De rechtbank heeft bepaald dat het college van B&W een nieuw besluit moet nemen ten aanzien van de bezwaren die tegen de bouwvergunning zijn ingediend. De bezwaren tegen de ruimtelijke onderbouwing moeten opnieuw bekeken worden, maar de overige bezwaren bijvoorbeeld ten aanzien van parkeren, verkeer en horeca zijn door de rechtbank ongegrond verklaard. De bouwvergunning is dus niet vernietigd door de rechtbank.

De heer *Van Zeeland* (SP): Moet de niet vernietigde maar wel te wijzigen bouwvergunning opnieuw getoetst worden door de bestuursrechter?

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Er is een herstellende procedure opgestart. Die wordt opnieuw in procedure gebracht. Er kunnen alleen bezwaren worden ingediend op dat deel en niet op de totale bouwvergunning. Daar zijn de bezwaren immers ongegrond verklaard.

De heer *Van Zeeland* (SP): Dat betekent dus dat de bouwvergunning pas onherroepelijk is als de procedure helemaal is doorlopen. De brief van GS aan het gemeentebestuur van Den Bosch impliceert dat er pas begonnen wordt met kappen als de bouwvergunning onherroepelijk is. In die

zin moet deze motie gelezen worden. Er moeten geen stappen gezet die misschien onnodige schade aanrichten.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Voorzitter! Ik begrijp de zorg van de heer Van Zeeland. Ik zal u aangeven wat de Raad van State daarover heeft gezegd.

De heer *Van Zeeland* (SP): Ik wil wel graag een antwoord op mijn expliciete vraag of een en ander pas onherroepelijk is als de nieuwe bouwvergunning getoetst is door de bestuursrechter.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Ik heb u toegelicht hoe de gemeente en de provincie die onherroepelijkheid interpreteren. Het betreft de procedure tot en met de rechtbank en een eventuele uitspraak in een voorlopige voorziening. Die ligt er al voor de kapvergunning. In de tussentijd is een verzoek om een voorlopige voorziening ten aanzien van de kapvergunning ingediend bij de Raad van State. Die heeft daarover op 2 december een uitspraak gedaan en heeft daarbij twee dingen overwogen. Ten eerste dat er geen aanleiding is te veronderstellen dat de kapvergunning in de bodemprocedure vernietigd zal worden en ten tweede dat de bouwvergunning niet door de rechtbank is geschorst en dat dus gebruik gemaakt kan worden van de bouwvergunning. Het verzoek om een voorlopig voorziening voor die kapvergunningen is door de Raad van State afgewezen.

In de motie wordt het college opgedragen om niet te starten met het rooien van bomen in de museumtuin totdat vaststaat dat de bouwvergunning niet wordt geschorst door de rechtbank in 's-Hertogenbosch. Dit stadium is dus met de uitspraak van de rechtbank van 17 november en de uitspraak van de Raad van State van 2 december gepasseerd. Voor de kap- en bouwvergunningen kan alleen nog een hoger beroep procedure dienen bij de Raad van State. De Raad van State geeft in de overwegingen bij de kapvergunning al aan dat niet wordt verwacht dat daar nog problemen zullen ontstaan.

Wij zien vooralsnog dus geen enkele juridische belemmering om te starten met het kappen van bomen om het archeologisch onderzoek te kunnen uitvoeren. Wij willen de bomen kappen op het moment dat dit noodzakelijk is.

De heer *Van Zeeland* (SP): Het is heel vriendelijk dat de gedeputeerde begint over de kapvergunningen, maar daarover wordt niet gesproken in de motie. Die kapvergunningen zijn afgegeven. Het is helder dat daar geen beroep meer mogelijk is. De motie gaat over de bouwvergunning.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Dat snap ik heel goed. Ik heb u toegelicht dat we met de gemeente hebben afgesproken dat wij daaronder verstaan dat de bezwaarprocedure bij de gemeente doorlopen is. Dat geldt ook voor de beroepsprocedure bij de rechtbank. Verder ligt er de uitspraak van de Raad van State. Wij vinden dat alles wat nu gepasseerd is, past in de afspraak met de gemeente. Ook de gemeente is die mening toegedaan. Dat betekent dat wij kunnen starten met het kappen van de bomen en niet kunnen voldoen aan de oproep in de motie.

De heer *Ten Harmsen van der Beek* (VVD): Voorzitter! Het zojuist besprokene is een onderdeel van de zorg die in deze Staten bestaat over het tempo en de uitvoering van de museumplannen. Wij willen allemaal dat die zo snel mogelijk voortgaan en geen vertraging oplopen.

In de discussie over de bomen is gesproken over de vraag wanneer er gekapt mag worden. Daarbij is o.a. het broedseizoen van de vogels van belang. Een van de argumenten om nu de bomen te kappen, is o.a. het feit dat het broedseizoen loopt van april tot september en er dan dus niet gekapt mag worden.

In de notitie van 17 november staat dat er gestart wordt met het kappen maar dat de grote paardenkastanje half mei gekapt gaat worden. Geldt de beperking van het broedseizoen niet voor de paardenkastanje? Als dat wel zo is, kunnen daar grote problemen ontstaan en zou ik de gedeputeerde willen vragen hieraan nog even

aandacht te besteden.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Ik zei al dat wij de bomen willen kappen op het moment dat dat noodzakelijk is. Wij beginnen nu met de bomen die gekapt moeten worden om het archeologisch onderzoek mogelijk te maken. Het kappen van de paardenkastanje is niet noodzakelijk voor het archeologisch onderzoek, die moet gekapt worden als de bouw gaat beginnen. Daarom kan het later gebeuren. Ik had dezelfde vraag als de heer Ten Harmsen, want het broedseizoen vormt een belangrijke factor. Ik heb begrepen dat het iets te maken heeft met de tweede leg, maar in juni mag die boom nog gekapt worden. Bomendeskundigen hebben dat onderzocht. Er is daarbij ook gekeken naar de Flora- en faunawet. Wij hebben de Raad van State aangeboden om het kappen in die volgorde te doen plaatsvinden, omdat wij dan in ieder geval zeker weten dat alle procedures achter de rug zijn. Ik denk dat dit ook tegemoet komt aan de zorgen van de heer Van Zeeland.

De heer *Ten Harmsen van der Beek* (VVD): De gedeputeerde verzekert ons dus dat de paardenkastanje tot dat moment mag blijven staan en dan echt gekapt mag worden, zoals in de notitie van 17 november is aangegeven.

Mevrouw *Van Haaften-Harkema* (GS;CDA): Even voor de goede orde, voorzitter, wij mogen vandaag de paardenkastanje al kappen. De vergunningen zijn onherroepelijk. Het is nu nog niet nodig, wij doen het als hij aan de beurt is.

In stemming komt motie M2.

Mevrouw *Lamers* (CDA): Tegen.

De heer *Van Zeeland* (SP): Voor.

De heer *Ten Harmsen van der Beek* (VVD): Tegen. Wij zijn tegen, voorzitter, ervan uitgaande dat de bouwvergunning in stand blijft.

De heer *Arkes* (PvdA): Tegen.

De heer *Van Schoonhoven* (GroenLinks): Voor.

De heer *Vreugdenhil* (ChristenUnie-SGP): Tegen.

Mevrouw *Verstappen* (PvdD): Voor.

Mevrouw *Lestrade-Brouwer* (D66): Voor.

De heer *Punt* (Brabantse Partij): Tegen.

De *voorzitter*: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van het CDA, de VVD, de PvdA, de ChristenUnie-SGP en de Brabantse Partij tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is verworpen.

Afscheid lid Provinciale Staten

De *voorzitter*: Wij zijn bijna aan het einde van de agenda maar er staat nog een belangrijk punt op waarvoor ik mij even naar de kathedor begeef. Wij gaan afscheid nemen van Statenlid Paul Boel.

Beste Paul, ik heb begrepen dat je vrouw ook in de zaal zit. Ik weet niet of zij het zo lang heeft volgehouden. Van harte welkom, Marjos.

Paul, wij nemen afscheid van jou aan het einde van deze vergadering. Mij is verteld dat je een oudgediende bent. Ik kan dat zelf nog lang niet zeggen. Jij was rond de jaarwisseling 2000/2001 in deze Staten, toen tussentijds als opvolger van mevrouw Saskia Duives. Meteen vanaf het begin heb jij gekozen voor een actieve inzet op wat hier in huis het sociale domein heet. Eerst tot 2003 als lid van de commissies Volksgezondheid, Ouderen en Jeugd (VOJ) en Cultuur, Onderwijs en Stedelijke Vernieuwing (COS). Vanaf 2003 toen de commissies anders gingen heten, was je lid van de commissie Zorg, Welzijn en Cultuur (ZWC). Tussen 2007 en 2009 heb je nog een uitstapje gemaakt naar de commissie Economie, Mobiliteit en Grote stedenbeleid, maar na vertrek van een van de fractieleiden keerde jij weer terug naar de commissie ZWC.

Belangrijker dan het opsommen van jouw commissielidmaatschappen is het beklemtonen van buitengewoon gewaardeerd is.

jouw inzet vanaf het allereerste begin voor het dossier jeugd in Brabant. Zoals je dat op 27 november zelf nog in de commissie hebt gezegd: "Langzaam maar zeker heb ik mij in dat dossier ingewerkt." Jij maakte in zeven jaar twee wetten en drie gedeputeerden op dit terrein mee. Het is een dynamisch terrein, zo kunnen wij zeggen. Mij is verteld dat de laatste gedeputeerde, mevrouw Van Haaften, in de begintijd zeker een commissiemaatje van jou is geweest. Jij kwam, zoals je dat zelf omschreef, tot het besef dat de wereld van de jeugdzorg een betrekkelijk onbegrijpelijke wereld is.

Voor jou Paul was er mede daardoor de noodzaak, en je hebt die tip aan veel collega's gegeven, om het zo simpel mogelijk te houden als je het als een simpel Statenlid nog wil begrijpen en ook effect van je handelen wilt zien in dat ingewikkelde systeem waarin jij je werk wilde doen.

Je was vanaf het begin iemand die helder aangaf dat niet de structuren en de geldstromen maar de problemen van de kinderen, de jongeren en de jeugd centraal dienden te staan. Dat is iets wat wij allen kunnen onderschrijven en waarvan wij ons telkens weer afvragen waarom dat niet altijd lukt, hoewel wij toch wel stappen zetten. Dat was heel belangrijk voor jou en dat past ook heel erg bij de persoon die wij hebben leren kennen: het hart altijd op de juiste plaats, blijven staan voor de zaak waarvoor je staat, maar vooral: keep it simple, blijf met beide benen op de grond staan.

Daarnaast Paul heb ik het idee dat jij een beetje de nestor was en misschien zelfs ook wel een beetje het cement was van de fractie waarin je mocht werken. Altijd op de achtergrond de dingen doen die nodig waren, daarbij mensen in hun waarde latend; pratend en ook veel lachend. Als fractiesecretaris zocht je en bracht je verbindingen tot stand en zo deed je op de achtergrond buitengewoon belangrijk werk wat in een fractie misschien wel eens onderschat wordt. Elke keer komt de rode draad terug: oliemannetje spelen en oliemannetje willen zijn vanuit die verbindende behoefte die je hebt. Je hebt die verbindende taken spontaan op je genomen. Ik weet dat dit werk zowel in jouw fractie alsook daarbuiten

Wij constateren vandaag dat niet alleen jouw

fractie maar ook wij allemaal jou zullen missen, als persoon in ons midden en als lid van onze Staten. Jouw warme persoonlijkheid, jouw voortdurende aandacht voor degenen met wie je werkte en sprak en je humor zullen hier gemist worden.

Een aimabel mens vertrekt! Gelukkig niet uit Brabant, maar wel uit onze Staten. Jouw inzet voor en binnen de Staten en daarmee feitelijk voor de maatschappij en voor onze jongeren is ontegenzeggelijk van grote betekenis en waarde geweest. Je bent een echte volksvertegenwoordiger die de zorgen die onder de bevolking leefden, hebt ingebracht in de dossiers en hebt geprobeerd om die ook echt op een andere koers te brengen.

Als ik spreek over afscheid nemen, denk ik dat dit niet geldt voor Brabant, want je gaat als VROM-man, als rijksheer mag ik wel zeggen, in Brabant verder aan de slag. Wij raken je dus voor Brabant niet kwijt en ik denk dat de vandaag geïnstalleerde nieuwe gedeputeerde Van Heugten jou regelmatig zal ontmoeten in die nieuwe functie. Dat belooft dus wat voor de toekomst en het feit dat je op dit belangrijke dossier aan het werk gaat, zal een nieuwe dimensie toevoegen aan het beeld dat wij van jou hebben.

Paul, namens de Staten heb ik als voorzitter de grote eer jou enorm te mogen danken voor de enorme inzet in de negen jaar die je met ons als Statenlid hebt willen delen, met een kleine tussenpoze dus.

Ik wil die dank vergezeld laten gaan van de stoffelijke blijken van waardering. Dat is allereerst de Roemer. Ik mag die vandaag voor het eerst uitreiken aan een vertrekkend Statenlid. Vervolgens een bos bloemen die je wellicht wil delen met je echtgenote als een heel kleine compensatie voor het feit dat zij jou regelmatig aan ons heeft moeten afstaan. Wij waarderen het zeer dat zij vandaag erbij wilde zijn.

(Applaus).

De heer *Boel* (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Ik had van alles willen zeggen, maar ik weet ongeveer hoe u zich voelt als u net zo hongerig bent als ik. Ik had iets willen over hoe geweldig het werk is; ik

De *voorzitter*: Ik meld u dat ijs, weder en geiten

had iets willen zeggen over de geweldige positie van het middenbestuur en dat het ook een soort oliemannetje is; ik had willen zeggen dat het allemaal mensenwerk is; ik had uitgebreid willen stilstaan bij wie en wat allemaal iets voor mij betekend hebben. Het gaat natuurlijk altijd over mensen. Het gaat ook over de mensen die mij het werk in de fractie en in de privé-sfeer mogelijk maken en die wil ik met name noemen: Riek en Marjos, hartelijk bedankt. Daarbij wil ik het laten, voorzitter.

(applaus).

De *voorzitter*: Dank je wel, Paul. Namens ons allemaal wens ik je buitengewoon veel succes in je nieuwe functie.

Ik geef het woord aan de heer *Thuis* want daar heeft hij traditioneel recht op.

De heer *Thuis* (CDA): Voorzitter! Als vice-voorzitter van Provinciale Staten is het een traditie om aan het einde van het kalenderjaar nog even kort stil te staan bij deze afsluiting. Het is voor mij niet alleen een traditie, ik doe dit welgemeend.

Het is een bewogen jaar geweest. Er hebben grote discussies plaatsgevonden. U bent onze nieuwe voorzitter geworden. Ik wil niet zeggen dat wij alle moeite gedaan hebben om u dit inwerkprogramma te geven, maar u bent direct in volle actie gekomen. Dat waarderen wij buitengewoon. In dit jaar zijn ook twee nieuwe leden van GS geïnstalleerd: Lily en Ruud.

Het past ons om namens Provinciale Staten het college van Gedeputeerde Staten buitengewoon te danken voor de samenwerking, de inzet en de betrokkenheid bij het politieke debat. Het past ons ook om onze griffier en haar medewerkers te danken voor hun enorme inspanning en ondersteuning. Wij danken de griffie ook voor het boek. Als wij niets te lezen hebben, vormt dat in ieder geval een escape. Verder danken wij alle medewerkers in dit huis die ons het werk mogelijk maken. Wij wensen iedereen in dit huis een goede jaarwisseling toe en een goede start in het nieuwe jaar.

dienende de volgende Statenvergadering zal zijn

op 5 februari 2010. Wij beginnen om 09.30 in deze zaal.

Ik dank u voor uw inbreng en geduld. Het wordt altijd langer dan wij gepland hadden. Ik nodig u nu uit voor een apéritief op het Statenveld en daarna voor de lunch die intussen een mediterraan karakter heeft gekregen.

Ik stel voor dat wij de vergadering van het presidium beginnen om kwart over drie.

De voorzitter sluit te 14.30 uur de vergadering.

Besluit 17/10

Provinciale Staten van Noord-Brabant,

- gezien het voorstel van de griffier d.d. 26 februari 2010, nr.1652619,
- gelet op artikel 2.27, vijfde lid, van het Reglement van orde Provinciale Staten 2007;

besluiten:

de notulen van het verhandelde door Provinciale Staten in hun vergadering op 11 december 2009 vast te stellen.

's-Hertogenbosch, 19 maart 2010

Provinciale Staten voornoemd,

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, voorzitter,

mw. drs. E.M.W.J. Wöltgens, griffier.